

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: Сталий розвиток міжнародного в'їзного туризму в Україну

Здобувачка

Туманова В.Л.

2 курсу МТМз-70 групи

Керівник доктор економ. наук Наталя ДОБРЯНСЬКА

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 22 листопада 2022 р., протокол №5

Завідувачка кафедри ТБта Р _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА
(підпис)

Одеса – 2022 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет технології вина та туристичного бізнесу

Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

Ступінь вищої освіти магістр

Спеціальність 242 Туризм

Освітня програма Міжнародний туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри
туристичного бізнесу та рекреації

Добрянська Н.А.

« 15 » серпня 2022 р

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра

Туманової Вікторії Леонідівни

1. Тема роботи: Сталий розвиток міжнародного в'їзного туризму в Україні
затверджена наказом по університету від «09» серпня 2022 р. № 439-03
2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи «22» листопада 2022 р.
3. Вихідні дані до роботи: наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, статистичні дані, сайти, підручники, статистична звітність, Укази президента України.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, котрі необхідно розробити):
 - Розділ 1 Науково – теоретичні основи сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму ;
 - Розділ 2 Сучасний стан сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україні ;
 - Розділ 3 Перспективи сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україні.
5. Перелік графічного матеріалу: презентація .

6. Консультанти по роботі із зазначенням розділів роботи, що відносяться до їх компетенції:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання – «15» серпня 2022 р.

Керівник : Наталя ДОБРЯНСЬКА _____

(підпис)

Завдання прийняла до виконання: Вікторія ТУМАНОВА _____

(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Термін виконання етапів роботи
1.	Пошук об'єкту дослідження, обґрунтовувати теми та погодження керівником	15.08.2022-20.08.2022
2.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	20.08.2022-24.08.2022
3.	Виконання першого розділу	24.08.2022-20.09.2022
4.	Виконання другого розділу	20.09.2022-20.10.2022
5.	Виконання третього розділу	20.10.2022-20.11.2022
6.	Одержання рецензії	10.12.2022
7.	Захист кваліфікаційної роботи магістра	20.12.2022

Здобувач-дипломник _____ Вікторія ТУМАНОВА

підпис

Керівник роботи _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА

підпис

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Вікторія ТУМАНОВА

підпис

АНОТАЦІЯ

до кваліфікаційної роботи магістра

Робота містить 89 сторінок, 6 таблиць, 6 рисунків, список літератури з 60 найменувань, 7 додатків.

Метою виконання роботи є знайомство зі сталим розвитком міжнародного в'їзного туризмом в Україну , виявлення базових проблем та шляхи їх подолання , причини виникнення та перспективи розвитку сталого розвитку міжнародного в'їзного туризмом туризму.

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають сталий розвиток міжнародного в'їзного туризму в Україні та світі .

Завданням роботи передбачено дослідити особливості сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму; проаналізувати сталий розвиток міжнародного в'їзного туризму в Україну та дослідити зарубіжний досвід

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки щодо стану сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україні .

Одержані результати можуть бути використані подальшому плані розвитку сталого міжнародного в'їзного туризму.

Рік захисту роботи 2022

THE SUMMARY

to the master's qualification work

The work contains 89 pages, 6 tables, 6 figures, a list of references with 60 titles, 7 appendices.

The purpose of the work is to get acquainted with the sustainable development of international inbound tourism in Ukraine, to identify the basic problems and ways to overcome them, the causes and prospects for the sustainable development of international inbound tourism.

The object of analysis, generalization and research is the sustainable development of international inbound tourism in Ukraine and the world.

The task of the work is to study the features of sustainable development of international inbound tourism; to analyze the sustainable development of international inbound tourism to Ukraine and to study foreign experience.

Based on the results of the work performed, conclusions were formulated on the state of sustainable development of international inbound tourism in Ukraine.

The results obtained can be used in the further development plan of sustainable international inbound tourism.

Year of defense of the work 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1.....	11
НАУКОВО – ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ.....	11
1.1 Характеристика сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму....	11
1.2 Резолюція Генеральної Асамблеї ООН щодо сталого розвитку туризму.....	15
1.3 Проблеми сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну.....	22
Висновок до 1 розділу	28
РОЗДІЛ 2.....	30
СУЧАСНИЙ СТАН СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНУ.....	30
2.1 Аналіз сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну..	30
2.2 Сучасний стан та тенденції туристичних потоків до Одеської області.....	38
2.3 Характеристика сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Одеській області.....	44
Висновок до 2 розділу	48
РОЗДІЛ 3.....	50
ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНУ.....	50
3.1 Впровадження зарубіжного досвіду щодо сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну.....	50
3.2. Формування стратегії сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну.....	56
3.3 Впровадження принципів сталого розвитку в туристичній індустрії України.....	60

Висновок до 3 розділу	68
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	78

ВСТУП

У сучасному світі туризм – явище багатогранне. Він тісно пов'язав історію, географію, економіку, медицину, культуру, релігію тощо.

Туризм є важливою частиною економічного розвитку сучасних країн, є провідною галуззю економіки та потужним джерелом прибутку. Зростання доходів випереджає видобуток нафти та автомобілебудування.

Актуальність темі: в останні шість десятиліть туризм переживав процеси розширення і диверсифікації, перетворюючись в один з найбільш швидкозростаючих секторів економіки в світі, що являє собою проблему з точки зору нераціонального використання ресурсів, деградації природної та культурної спадщини, а також негативних соціальних наслідків. Це обумовлює необхідність зміни моделі і схеми організації розвитку сфери туризму в бік раціонального та відповідального використання рекреаційно-туристичних ресурсів з дотриманням принципів сталого розвитку.

Саме туризм поєднує в собі всі три компоненти сталого розвитку (економічний, соціальний та екологічний), щоб сприяти захисту навколишнього середовища, економічному зростанню та соціальному добробуту. Початки застосування принципів сталого розвитку в індустрії туризму датуються 1980-1990 роками, але ці спроби були розрізненими та нерегулярними.

Реальний вплив туризму на навколишнє середовище залишається прихованим, оскільки транспорт, готелі та громадське харчування розглядаються як окремі сектори сфери послуг, а не як взаємопов'язані компоненти єдиного комплексу, головним завданням якого є задоволення постійних потреб туризму.

На туристичну індустрію припадає 7% світового експорту, 10% світового ВВП і одна десята світових робочих місць. У багатьох країнах світу туризм входить до трійки найприбутковіших галузей. Загалом міжнародний туризм демонструє сильні тенденції, що свідчить про глобальне економічне зростання.

На сьогодні ключовим продовжує залишатися питання щодо сталого розвитку туризму, використання його потенціалу як інструменту для збалансованого розвитку територій, враховуючи економічну, соціальну та екологічну складову.

Слід зазначити, що перша спроба визначення сталого туризму була зроблена ще у 1988 році Всесвітньою туристичною організацією. Сталий туризм розглядався як напрямок, що веде до управління всіма ресурсами таким чином, що економічні, соціальні й естетичні потреби можуть задовольнятися при одночасному збереженні культурної самобутності, основних екологічних процесів, біологічної різноманітності і систем підтримки життя.

Сталий спосіб життя — це соціальний спосіб життя та поведінка, який сприяє підвищенню моралі та культури, покращує рівень та якість життя, раціонально використовує природні ресурси та зменшує вплив продуктів і послуг на навколишнє середовище, не ставлячи під загрозу потенційні потреби майбутніх поколінь.

Сучасна теорія сталого розвитку є, мабуть, найважливішою теорією подальшого розвитку у світі. У ньому йдеться про розвиток, який дозволить сьогоднішнім жителям планети задовольнити свої потреби та надати такі ж можливості для наступного покоління. Сталий розвиток є альтернативою сучасному промисловому розвитку, який базується на споживанні та сприяє руйнуванню навколишнього середовища.

Мета дослідження: дослідити сучасний стан сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну та впровадження зарубіжного досвіду для покращення туристичного потоку.

Завдання дослідження:

- охарактеризувати основи сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму ;
- проаналізувати рішення Резолюції Генеральної Асамблеї ООН щодо сталого розвитку туризму ;

- розглянути сучасні проблеми сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну ;
- проаналізувати сталий розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну ;
- дослідити сучасний стан та тенденції туристичних потоків до Одеської області ;
- дослідити досвід зарубіжний досвіт щодо сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму ;
- сформуванати стратегію сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну.

Об'єкт дослідження: міжнародний сталий туризм в Україні.

Предмет дослідження: динаміка і розвиток міжнародного сталого розвитку туризму в Україні на сучасному етапі.

Новизна одержання результатів полягає у виявлені слабких сторін у сталому розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну та їх подолання.

Основні положення та результати наукової роботи доповідались, обговорювались і отримали позитивну оцінку на XV Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених і студентів з міжнародною участю до 120-річчя Одеського національного технологічного університету , яка відбулася 6 жовтня – 8 жовтня 2022 року. За результатами дослідження надруковано наукову працю в матеріалах конференції: «Проблеми формування здорового способу життя у молоді» (Додаток Д).

Структура роботи відповідає поставленій меті та завданням дослідження. Вона складається зі вступу, 3 розділів, що поділяються на 3 підрозділи, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань). Обсяг роботи становить 89 сторінок, 6 рисунків, 6 таблиці.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВО – ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ

1.1 Характеристика сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму

Терміни «сталість» та «сталий розвиток» нерозривно пов'язані з еволюцією людства. У давні часи люди займались сільським господарством і були тісно пов'язані з природою. Зростання значимості туризму та загострення проблем, пов'язаних з його розвитком, змушують говорити про необхідність змін та пошуку нових векторів розвитку. Це стало причиною численних спроб адаптації головних положень і принципів концепції сталого розвитку до контексту туризму.

Питання формування, розвитку і впровадження концепції сталого туризму розглянуті у низці офіційних документів керівних органів ЄС, працях вітчизняних та зарубіжних авторів.

Сталий туризм - це такий вид туризму, при якому забезпечується оптимальне використання ресурсів навколишнього середовища, підтримуються соціально-культурні особливості туристичних дестинацій та спільнот, які там проживають, забезпечується життєздатність довгострокових економічних процесів з огляду на їхню вигоду для всіх зацікавлених кіл. Сталий розвиток в туризмі передбачає позитивний загальний баланс екологічних, соціально-культурних та економічних ефектів від туризму, а також позитивний вплив відвідувачів один на одного.

Пріоритетом для сталого розвитку туризму можна вважати задоволення найважливіших для життя потреб і прагнень людини шляхом реалізації функцій туризму як специфічного виду діяльності. Водночас передбачається, що управління всіма видами ресурсів здійснюється таким чином, щоб соціальні,

естетичні та економічні потреби задовольнялися в інтеграції з підтримкою культурних та екологічних цінностей, виключаючи згубний вплив на місцеве біологічне розмаїття та системи його життєзабезпечення.

У докторській дисертації і монографії Т. І. Ткаченко [1] висвітлено загальні теоретичні та прикладні проблеми сталого розвитку туризму. Таким чином, можна погодитись із визначенням, що сталий (гармонійний, збалансований) розвиток - це розвиток, який забезпечує визначений тип рівноваги, тобто баланс між його соціально-економічними та природними складовими .

Рекреація і оздоровлення як компоненти вимірювання якості життя розглядалися у колективній науковій праці Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України [2]. Теоретико-методологічні основи дослідження туристичної політики Європейського Союзу досліджені у статті Н. І. Гончаренко та Я. Я. Складенко [3] , Н.В. Антонюк, І.О. Бочана, Г.О. Ворошилової [4] , Л.П. Дяченко [5].

Сталий розвиток туризму є предметом уваги численної низки науковців. Концептуальні основи сталого розвитку і туризму розкриті у дослідженнях Т. Ткаченко , В. Герасименка [6], Ю. Миронова [7;8], Н. Свірідової [9], В. Смалю і І. Смаля [10], І. Смирнова [11] та ін.

Географічний підхід щодо стратегії сталого розвитку туризму в Україні запропоновано групою авторів, серед яких: Я. Олійник, П. Шищенко, О. Любіцева, О. Дмитрук, А. Степаненко, Б. Яценко, О. Бейдик, І. Винниченко, С. Романчик, Ю. Щур [12].

Існує велика кількість визначень концепції сталого розвитку. Кожний автор, залежно від власної сфери знань (економіка, екологія та ін.), дає своє визначення або версію. Нижче наведено декілька визначень сталого розвитку (див.табл.1.1).

Таблиця 1.1

Сталий туризм як поняття

Сутність поняття, тлумачення	Автор, джерело
«Туризм, у якому повністю враховуються його поточні та майбутні економічні, соціальні та екологічні наслідки, враховуючи потреби відвідувачів, промисловості, навколишнього середовища та приймаючих громад» [13]	Всесвітня туристична організація (ЮНВТО): Making Tourism More Sustainable - a Guide for Policy Makers, UNEP and UNWTO (2005)
«Сутністю сталого розвитку туризму є формування такої системи туристсько-рекреаційного природокористування суб'єктами туристичної діяльності (туристами, організаторами туризму), яка б за співвідношенням рівня, темпів та напрямів розвитку була комплексно-пропорційна розвитку економічної, соціальної та екологічної складових...»[14]	Я. Олійник, П.Шищенко, О.Любіцева та ін. (2008)
«...за сталого розвитку туризму всі рекреаційні ресурси використовують та спрямовують таким чином, щоб задовольняти економічні, соціальні й естетичні потреби під час одночасного збереження культурної ідентичності, екологічної рівноваги, біологічного різноманіття та систем життєзабезпечення регіону відпочинку» [11]	І.Смирнов (2009)
«...сталий розвиток туризму - це такий розвиток туристичної галузі, який дає змогу задовольнити потреби туристів на сьогодні, враховуючи інтереси регіону відносно збереження можливості надання рекреаційно-туристичних послуг у майбутньому» [8]	Ю. Миронов (2013)
«Сталий туризм - це такий вид туризму, при якому забезпечується оптимальне використання ресурсів навколишнього середовища, підтримуються соціально-культурні особливості туристичних DESTINACIЙ та спільнот, які там проживають, забезпечується життєздатність довгострокових економічних процесів з огляду на їхню вигоду для всіх зацікавлених кіл» [7]	Ю. Миронов, І.Тучковська (2017)

Аналіз підходів стосовно визначення сутності сталого туризму дозволяє стверджувати, що «сталий туризм» зорієнтований на стабільний збалансований розвиток суспільства, його гармонізацію, враховуючи екологічну, соціальну та економічну складову.

Сталий туризм є невід'ємною складовою сталого розвитку суспільства, що може забезпечити потужний гармонійний розвиток територій. Питання щодо сутності сталого туризму неоднозначне, насамперед, коли стосується пошуку дієвих інструментів для досягнення практичних результатів.

Сталий розвиток має чотири виміри, які тісно пов'язані між собою:

- Соціальний, що показує взаємозв'язок людей, зокрема рівність та повагу до прав інших ;
- Економічний, тісно пов'язаний із системами, що забезпечують виживання людини (робота та гроші) ;
- Екологічний (природний), який фокусується на системах, що підтримують життя планети ;
- Політичний (інституційний), що означає демократичне правління і прийняття рішень з питань використання природного та створеного людиною середовища.

Для ілюстрації поняття сталого розвитку використовують трикутник рівноваги або трикутник сталого розвитку, що складається з трьох сфер, які в ідеалі повинні знаходитися в рівновазі - економічний розвиток, збереження екології та соціальна рівність.

Рис 1.1 Трикутник рівноваги сталого розвитку

Основоположні принципи сталого розвитку туризму і методи управління, що застосовуються для всіх форм туризму у всіх видах напрямків, включають масовий туризм і різні ніші сегментів туризму. Принципи сталості відносяться до охорони навколишнього середовища, економічних та соціально-культурних аспектів розвитку туризму, і повинен бути встановлений баланс між цими трьома вимірами, щоб гарантувати його довгострокову стійкість.

1.2 Резолюція Генеральної Асамблеї ООН щодо сталого розвитку туризм

Європейське співтовариство з початку свого існування приділяє значну увагу розвитку туризму. В Угоді про функціонування Європейських співтовариств (Рим, 25.03.1957 р.) зазначено, що Співтовариство буде виконувати дії з підтримки, координації або доповнення дій держав-членів у сфері туризму, просувати формування сприятливого середовища для розвитку підприємств цього сектору, співпраці держав-членів шляхом обміну передовим досвідом [15].

Факторами, що визначають характерні особливості туристичної політики ЄС, є політична стабільність, верховенство права, розвинене громадянське суспільство, ефективна соціально-орієнтована економіка, високий рівень життя населення, турбота про охорону культурної спадщини і навколишнього середовища. ЄС проводить активну політику щодо регулювання туризму шляхом розробки рекомендацій, які не мають прямої юридичної сили і не втручаються в національну туристичну політику країн-учасниць, надаючи їм повну свободу дій в процесі створення і просування своїх національних туристичних продуктів.

Імпульсом для гармонізації законодавства з регулювання туризму в країнах ЄС послужила прийнята у 1990 р. Директива Ради Європейських Співтовариств № 90/314/ЄС «Про комплексний туризм, комплексний

відпочинок і комплексні тури», на основі якої були розроблені обов’язкові вимоги до туристичних продуктів, змісту інформації, що має надаватися туристам, визначені поняття «пакетний тур», «організатор», «продавець» та ін. Були встановлені загальні вимоги до фінансового забезпечення туристських організацій, що стали основою для створення ефективно діючої системи фінансового захисту прав і законних інтересів туристів. У подальшому політика ЄС з розвитку туризму зазнала чимало доповнень і пояснень у низці нормативних актів, найважливішими з яких є: Шенгенські угоди Європейського союзу про скасування паспортного та митного контролю; Комюніке Європейської комісії «Порядок денний з питань сталого та конкурентоспроможного європейського туризму» [16] та інші документи. У документах, що публікувалися керівними органами ЄС, неодноразово вказувалося, що мета політики в сфері туризму – підтримувати Європу як найпопулярніший туристичний регіон світу, сприяючи конкурентоспроможності, диверсифікації та якості послуг, інноваціям та сталому розвитку, особливо стосовно малих та середніх підприємств, підсилювати взаємозв’язок туризму з іншими пріоритетними сферами соціального, економічного і культурного розвитку. Стратегія розвитку туристичної індустрії ЄС спрямована на отримання як економічних, так і соціальних результатів: підвищення рівня та якості життя населення, захист природного середовища, зменшення негативного впливу на нього, попередження його погіршення і деградації, збереження культурно-історичної спадщини – тобто на те, що входить в поняття сталого туризму.

Значно пожвавилися зусилля з розроблення принципів сталого туризму після прийняття “Порядку денного на XXI століття”. Туризм не був включений як окремий розділ у цей програмний документ, який охоплює різноманітні аспекти сталого розвитку світового співтовариства. Та все ж таки у “Порядку денному на XXI століття” була сформульована думка про те, що індустрія туризму володіє колосальним потенціалом і може вносити конструктивний внесок у сталий розвиток всіх регіонів планети.

На сьогодні одним із ключових документів щодо сталого розвитку є Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в галузі сталого розвитку на період до 2030 року» (від 25.09.2015 р.), у якій виділено 17 цілей та 169 завдань з приводу сталого розвитку. До їх переліку входить і туризм (представлений у трьох цілях) - «спрямованих на ліквідацію бідності, збереження ресурсів планети і забезпечення добробуту для всіх», серед яких [17]:

- Ціль 8, завдання 8.9: «До 2030 року забезпечити розробку і здійснення стратегій сприяння сталому туризму, який слугує створенню робочих місць, розвитку місцевої культури і виробництва місцевої продукції»;
- Ціль 12, завдання 12.b: «Розробляти і впроваджувати інструменти моніторингу впливу на сталий туризм, який сприяє створенню робочих місць, розвитку місцевої культури і виробництва місцевої продукції»;
- Ціль 14, завдання 14.7: «До 2030 року підвищити економічні вигоди, що отримують малі острівні держави, що розвиваються, і найменш розвинені країни, від екологічно раціонального використання морських ресурсів, зокрема завдяки екологічно раціональній організації рибного господарства, аквакультури і туризму».

У 2019 році Президент України своїм указом [18] підтримав досягнення Цілей сталого розвитку та результатів їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладених у Національній доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна". З метою забезпечення національних інтересів України щодо сталого розвитку економіки, громадянського суспільства і держави для досягнення зростання рівня та якості життя населення, додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року:

- 1) Подолання бідності;
- 2) Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства;

- 3) Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці;
- 4) Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
- 5) Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат;
- 6) Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією;
- 7) Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх;
- 8) Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх;
- 9) Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям;
- 10) Скорочення нерівності;
- 11) Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;
- 12) Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва;
- 13) Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками;
- 14) Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку;
- 15) Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття;
- 16) Сприяння побудові миролюбного и відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і

створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях;

17) Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

У грудні 2020 року Кабінет Міністрів України вніс зміни до Регламенту [19] , яким відтепер встановлено, що необхідність досягнення Цілей сталого розвитку враховується у процесі формування та реалізації державної політики України. Таким чином на державному рівні Цілі сталого розвитку закріплено у якості орієнтирів для розроблення програмних та прогнозних документів.

Коли Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу досягнення Цілей сталого розвитку було започатковано інклюзивний процес їх досягнення в Україні. Кожна глобальна ціль була розглянута з урахуванням специфіки національного розвитку, у результаті чого постала національна система, яка складається із 86 завдань. Ці завдання національного розвитку, індикатори для моніторингу їх виконання та цільові орієнтири для досягнення до 2030 року було відображено в Національній доповіді “Цілі сталого розвитку: Україна” [20]. Фактично ця система є базою для подальшого комплексного моніторингу країни.

У 2019 році Кабінет Міністрів України у своєму Розпорядженні [21] затвердив перелік індикаторів, у розрізі яких здійснюється збір даних для моніторингу реалізації Цілей сталого розвитку і оприлюднення даних та координацію робіт з розробки метаданих за індикаторами. Так було започатковано вимірювання суспільного прогресу у цілому та удосконалення системи національної статистики.

Досягнення Цілей сталого розвитку вимагає залучення широкого кола зацікавлених сторін на різних рівнях влади, а також суттєвих фінансових ресурсів. У 2021 році Програма розвитку ООН , Всесвітня організація охорони здоров'я , Дитячий фонд ООН разом з Європейською економічною комісією ООН у рамках Спільної програму зі сприяння процесам стратегічного планування та фінансування сталого розвитку в Україні [22] разом з Урядом

України розпочали роботу над удосконаленням державного фінансування реалізації Цілей сталого розвитку в Україні.

Очікуються такі результати Спільної програми:

- Вдосконалена організація процесів планування й фінансування ЦСР на національному рівні;
- Вдосконалена організація процесів децентралізованого планування й фінансування розвитку цілей сталого розвитку на регіональному рівні.

Завдяки взаємодії на національному та субнаціональному рівнях Спільна програма дозволила провести дослідження та оцінити стан фінансування Цілей сталого розвитку в Україні. На основі дослідження визначено рекомендації щодо вдосконалення фінансування з використанням наявних та потенційних фінансових інструментів, а також узгодження напрямів використання ресурсів, які можливо залучити, з довгостроковими пріоритетами розвитку та досягнення Цілей сталого розвитку в Україні.

ЮНВТО був прийнятий робочий документ «Туризм в інтересах розвитку». Його метою є сприяти виявленню об'єму потенційного внеску туризму у сталий розвиток, а також факторів, які сприяють цьому. У ньому зазначені сильні та проблемні сторони туризму, а також вказано на необхідність продуманого планування й керівництва.

Виділено п'ять основних принципів - ключових елементів сталого розвитку, у зміцнення яких туризм може зробити значний внесок [23] :

- Стале економічне зростання;
- Соціальна інклюзивність, працевлаштування і скорочення масштабів бідності;
- Ефективне використання ресурсів, охорона навколишнього середовища та зміна клімату;
- Культурні цінності, різноманітність і спадщина;
- Взаєморозуміння, мир і безпека.

На заході обговорювались питання щодо подальшого активного впровадження ідей та потенціалу сталого розвитку, як інструменту прогресу, серед яких: «Туризм як двигун економічного зростання», «Роль авіації в формуванні сталого туризму» (компанія Qatar Airways), «Туризм як засіб для створення можливостей, поліпшення охорони культури і взаєморозуміння» (нарада групи експертів високого рівня), «Туризм і планета: прихильність більш зеленому майбутньому» (спеціальне засідання експертів щодо цінності висвітлення туризму в інтересах розвитку) тощо [24].

ЮНВТО надає значної уваги питанням виміру показників сталого туризму, як одного з головних інструментів щодо ефективного планування політики в галузі туризму та управління туристичними центрами.

Всесвітня туристська організація просуває інноваційну форму моніторингу процесів сталого розвитку туризму, якою є Міжнародна мережа сталих туристичних обсерваторій ЮНВТО (INSTO), започаткована у 2004 році. Мета проекту полягає у здійсненні моніторингу економічного, екологічного та соціального впливу туризму на цільовому рівні. Тобто, мережа обсерваторій INSTO є своєрідною платформою для регулярного збору, аналізу й передачі інформації про вплив туризму на різні туристичні напрямки.

Новатором у цьому напрямку є Китай, який започаткував першу туристичну обсерваторію у 2006 році. На сьогодні у світі нараховується 22 обсерваторії у різних країнах світу, серед яких: Китай , Греція , Мексика , Бразилія , Індонезія , Хорватія , США , Нова Зеландія , Португалія [25].

У 2016 році перша обсерваторія сталого туризму з'явилася у США - «Blue Community Observatory» на базі Коледжу глобальної стійкості Patel (PCGs) Університету Південної Флориди. Наукова установа співпрацює з 16-ма громадами, забезпечуючи регулярний збір, аналіз і розповсюдження інформації про вплив туризму на екологічні, соціальні та економічні аспекти [26].

Процес збільшення мережі обсерваторій INSTO триває. Створення туристичних обсерваторій є одним із дієвих інструментів для реального втілення ідей сталого розвитку у життя, зокрема на території України.

Наприклад, у Карпатському регіоні, де на сьогодні спостерігаються потужні туристичні потоки.

1.3 Проблеми сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну

Серед галузей сучасного світового господарства індустрія туризму є найбільш прибутковою і перспективною за своїми темпами зростання і приносить високі прибутки країнам світу, які її активно розвивають. Ці показники прибутків щороку збільшуються.

Залучення іноземних туристів приносить значний дохід для країни, однак вимагає і значних капіталовкладень в цю галузь на модернізацію сфери обслуговування. Туристична індустрія щороку забезпечує все більші прибутки у бюджетах країн світу, тому ринок став високо конкурентним, де кожна країна намагається бути якнайбільш привабливою для потенційного мандрівника і стати першою у просуванні туристичного товару.

Складна економічна та політична ситуація у країні, військові дії, анексія Криму, пандемія Covid-19 негативно позначились на розвитку туристичної сфери. Значно скоротились обсяги в'їзного туризму, більшість українців або не планують туристичних поїздок, або відпочивають в межах своєї країни чи регіону.

Через війну надходження до держбюджету від тургалузі за перші шість місяців 2022 року скоротилися майже на 26% в порівнянні з аналогічним періодом 2021 року. [27] Коли кількість іноземців зросла на 26,3% та склала майже 4,271 млн осіб, та до бюджету надійшло 244 млн грн туристичного збору.

Таблиця 1.2

Основні показники діяльності колективних засобів розміщування (далі - КЗР) в Україні у 2019-2020 рр.

Показники	Всього		у % 2020р. до 2019р	у тому числі			
	2019	2020		готелі та аналогічні засоби розміщування		інші засоби розміщування	
				2019	2020	2019	2020
Кількість колективних засобів розміщування	5335	4523	84,78	3165	2902	2170	1621
Кількість місць у КЗР	370560	312093	84,22	171721	162088	198839	150005
Кількість номерів у готелях та аналогічних засобах розміщування, од	83147	789 55	94,96	83147	78955	-	-
Кількість осіб, що перебували у КЗР	6960949	3379475	48,55	5494210	2 682978	1466738	696 497
з них іноземців	9 59 423	254410	26,52	896 173	247711	63 250	6699
Кількість ночівель осіб у КЗР - усього, од	18459138	9142525	49,53	10422432	5070250	8036706	4072275
з них ночівель іноземців	2016 623	510 551	25,32	1 832 197	490504	184 425	20 047
Юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних, осіб							
Кількість колективних засобів розміщування	1 626	1337	82,23	792	728	834	609
Кількість місць у КЗР	186 840	155029	82,97	75 667	72447	111 173	82 582
Кількість номерів у готелях та аналогічних засобах розміщування,од	39 634	37 497	94,61	39 634	37 497	-	-
Кількість осіб, що перебували у КЗР - усього	4604935	2218583	48,18	3693 556	1783885	911 379	434 698
з них іноземців	812 722	218328	26,86	795 482	217 378	17 240	950
Кількість ночівель осіб у КЗР - усього, од	12446841	6227427	50,03	7040927	3499309	5405914	2728118
з них ночівель іноземців	1687148	430744	25,53	1607 930	422 193	79218	8551
Фізичні особи-підприємці							
Кількість колективних засобів розміщування, од	3 709	3186	85,89	2 373	2 174	1 336	1012
Кількість місць у КЗР, од	183 720	157064	85,49	96 054	89 641	87 666	67 423
Кількість номерів у готелях та аналогічних засобах розміщування, од	43 513	41458	95,28	43 513	41 458	-	-
Кількість осіб, що перебували у КЗР - усього	2356014	1160 892	49,27	1800 654	899 093	555 359	261 799
з них іноземців	146701	36082	24,60	100 691	30 333	46 010	5749
Кількість ночівель осіб у КЗР - усього, од.	6012297	2915098	48,49	3381 505	1570941	2630792	1344157
з них ночівель іноземців	329 475	79 807	24,22	224 267	68 311	105 207	11 496

Суттєве зменшення помітне за всіма показниками діяльності колективних засобів розміщування в Україні у 2019-2020 рр. [28], як в юридичних осіб і їх відокремлених підрозділів, так і у фізичних осіб. Загальна кількість колективних засобів розміщування скоротилася на 15,22%.

Кількість інших засобів розміщування, до яких входять засоби на період відпустки та іншого тимчасового проживання (хостели, будинки відпочинку, пансіонати відпочинку, бази відпочинку, туристські бази, гірські притулки), кемпінги та стоянки для житлових автофургонів і причепів, інші засоби розміщування (гуртожитки для приїжджих, інші місця для тимчасового розміщування.) скоротилися на 25,3%.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України збирає дані про екологічні загрози, спричинені окупантами РФ, та розробляє план для їхньої подальшої ліквідації. [29] :

Таблиця 1.3

ЕкоЗагроза Україні

Події за напрямком впливу на довкілля	Масштаб	Шкода
Вирубка або повалення лісу	281 223 га	6 521 млн грн
Порушення об'єктів природно-заповідного фонду	1 240 113 га	102 309 млн грн
Розлив нафтопродуктів ґрунти	14 589 т	8 835 млн грн
Розлив нафтопродуктів вода	11 070 т	106 347 млн грн
Вибухові речовини (снаряди)	333 шт	4 млн грн
Забруднення відходами	1 594 840 м²	966 млн грн
Усього		224 983 млн грн

В таких сучасних умовах навколишнього середовища , після закінчення війни , перемогою України , буде необхідно шукати нові підходи, принципи та

механізми активізації сталого розвитку туристичної сфери. Оскільки війна принесла великі втрати для української природи :

- 41 217 т викидів в атмосферу;
- 359 032 т відходів ;
- 18 747 одиниць техніки.

Також однією з вкрай актуальних проблем дотримання та реалізації принципів сталого розвитку у туризмі є відсутність кваліфікованих кадрів, які розуміють необхідність та важливість саме такої діяльності:

- При плануванні сполучають та взаємоузгоджують соціальні, економічні й екологічні цілі;
- Здійснюють кількісну оцінку впливу на навколишнє середовище (функціонування природних екосистем) різних форм і видів туризму, окремих об'єктів і турів.

У вересні 2015 року відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку та прийняття Порядку денного розвитку. Україна, як країна-член ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. В процесі визначення національних цілей взяли участь понад 800 фахівців . Сьогодні , 17 цілей сталого розвитку [30] можуть стати ключем для подолання проблем з якими наразі зіткнулася країна :

- Подолання бідності - подолання бідності в усіх її формах та всюди;
- 1.5 До 2030 року підвищити життєстійкість малозабезпечених і осіб, які перебувають в уразливому становищі, зменшити їх незахищеність і вразливість перед викликаними зміною клімату екстремальними явищами та іншими економічними, соціальними й екологічними потрясіннями і лихами
- Подолання голоду - досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування та сприяння сталому розвитку сільського господарства ;
- 2.1 До 2030 року покінчити з голодом і забезпечити всім, особливо малозабезпеченим і вразливим групам населення, включаючи немовлят, цілорічний доступ до безпечної, поживної та достатньої їжі.

2.4 До 2030 року забезпечити створення стійких систем виробництва продуктів харчування й запровадити методи ведення сільського господарства, які дозволяють підвищити життєстійкість і продуктивність та збільшити обсяги виробництва, сприяють збереженню екосистем, зміцнюють здатність адаптуватися до зміни клімату, екстремальних погодних явищ, засух, повеней та інших лих і поступово покращують якість земель та ґрунтів

- Міцне здоров'я та благополуччя - забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці ;
- Чиста вода та належні санітарні умови - забезпечення доступу та раціонального використання водних ресурсів та санітарії для усіх ;

6.4 До 2030 року істотно підвищити ефективність водокористування в усіх секторах та забезпечити стійкий забір і подачу прісної води для вирішення проблеми нестачі води та значного скорочення кількості осіб, які страждають від нестачі води.

- Чиста та відновлювана енергія - забезпечення доступу для усіх до недорогих, надійних, відновлюваних та сучасних джерел енергії ;

7.1 До 2030 року забезпечити загальний доступ до недорогого, надійного і сучасного енергопостачання.

- Гідна праця та економічне зростання - сприяння поступальному, інклюзивному та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для усіх ;

8.5 До 2030 року забезпечити повну і продуктивну зайнятість та гідну працю для всіх жінок і чоловіків, у тому числі молодих людей та інвалідів, і рівну оплату за працю рівної цінності.

8.9 До 2030 року забезпечити розробку і здійснення стратегій заохочення сталого туризму, який сприяє створенню робочих місць, розвитку місцевої культури і виробництву місцевої продукції

- Індустрія, інновації та інфраструктура - створення стійкої інфраструктури, сприяння інклюзивній і сталій індустріалізації та інноваціям ;

- Відповідальне споживання та виробництво - забезпечення переходу до раціональних моделей споживання та виробництва ;

12.2 До 2030 року домогтися раціонального освоєння й ефективного використання природних ресурсів.

12.5 До 2030 року суттєво зменшити обсяг відходів через вживання заходів щодо запобігання їх утворенню, їх скорочення, переробки та повторного використання.

- Боротьба зі зміною клімату - вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі змінами клімату та його наслідками ;

- Життя під водою - збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів задля сталого розвитку ;

14.1 До 2025 року забезпечити запобігання та суттєве скорочення будь-якого забруднення морського середовища, у тому числі внаслідок діяльності на суші, включаючи забруднення морським сміттям і поживними речовинами.

- Життя на суші - захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення процесу деградації земель та зупинка втрат біорізноманіття .

На мою думку , перш за все треба звернути увагу на ці цілі , оскільки під час воєнного дій на території України була зачеплена кожна з них.

До війни , була реалізована велика кількість проектів, які гармонізовані з цілями сталого розвитку . Оскільки існують об'єкти, в тому числі і туристичні , які можуть нести шкідливі наслідки для природи.

Відокремлений структурний підрозділ санаторій-профілакторій приватного акціонерного товариства «РІВНЕАЗОТ» , який занесений до «Реєстр об'єктів, які справляють шкідливий вплив». [31] Він створює викиди : арсен та його сполуки ; мідь та її сполуки ; нікель та його сполуки ; ртуть та її сполуки ; свинець та його сполуки ; хром та його сполуки ; цинк та його сполуки ; речовини у вигляді суспендованих твердих частинок ; оксиди азоту ;

азоту (1) оксид [N₂O] ; сірки діоксид ; оксид вуглецю; вуглецю діоксид; неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС) ; Метан - 0.018.

Київський зоологічний парк, так же занесений до реєстру , оскільки створює викиди : залізо та його сполуки ; речовини у вигляді суспендованих твердих частинок , оксиди азоту ; азоту (1) оксид [N₂O] ; аміак ; сірководень (H₂S) ; оксид вуглецю ; вуглецю діоксид ; диметиламін ; неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС) ; бензол ; ксилол ; толуол ; метан ; фреони.

Проблемою в розвитку туристичної діяльності є також те, що на неї здійснюють впливи економічного, політичного, громадського, природного і технічного характеру, в числі яких: тероризм, процес забезпечення безпеки туристів, техногенні катастрофи; нерівномірний розподіл туристичних потоків; політична нестабільність в деяких регіонах світу; тривала світова рецесія; волатильність валютних курсів; пріоритет національних, а не міжнародних норм в туризмі і т. п.

Висновок до 1 розділу

Оскільки загальноприйнятого визначення терміну «сталий розвиток туризму» немає, пропоную таке формулювання: «Сталий розвиток туризму – це довгостроковий розвиток індустрії туризму, заснований на раціональному використанні ресурсів і поступових змінах, що відбуваються, спрямований не лише на досягнення кількісного зростання, а й на якісний розвиток, спрямований на врахування інтересів нинішнього та майбутніх поколінь»

Як свідчать сучасні міжнародні документи, питання сталого розвитку туризму залишається одним із пріоритетних у контексті сталий розвиток цивілізації.

Досліджено , складна економічна та політична ситуація в країні, військові дії, анексія Криму, пандемія Covid-19 негативно вплинули на розвиток туризму.

Через війну надходження доходів від туризму до держбюджету за перші шість місяців 2022 року впали майже на 26% порівняно з тим же періодом 2021 року. До бюджету надійшло 244 мільйони гривень туристичного збору, коли кількість іноземців зросла на 26,3 відсотка до майже 4,271 мільйона.

Усі показники діяльності в колективних закладах розміщення в Україні у 2019-2020 роках показали значне зниження, як для юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів, так і для фізичних осіб. Загальна кількість місць колективного розміщення зменшилася на 15,22%.

Інше житло, яке включає відпустку та інше тимчасове житло, кемпінги та житлові фургони та трейлерні парки, спостерігало зниження на 25,3 відсотка в іншому житлі.

Для дальшого успішного впровадження принципів сталості у розвиток туризму необхідна консолідація зусиль всіх зацікавлених сторін на всіх рівнях, урахування інтересів всіх груп, включаючи місцеві громади, туристів, представників туристичного бізнесу тощо.

Встановлено, що до війни , була реалізовані проекти, які гармонізовані з цілями сталого розвитку . Оскільки існують об'єкти, в тому числі і туристичні , які можуть нести шкідливі наслідки для природи. Оскільки туризм несе не тільки позитивній вплив , а може принести и шкоду для навколишнього середовища.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНУ

2.1 Аналіз сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україні

В Україні сфера туризму є одним з пріоритетів розвитку держави. Країна з колосальним туристично-рекреаційним потенціалом, яка покладає великі надії на туристичний сектор економіки. Звичайно, концепція розвитку сталого туризму, з повним дотриманням принципів гармонійного розвитку, є складною в реалізації, але водночас вона є ідеалом, орієнтиром, до якого слід прагнути.

За даними природно-заповідного фонду України [32] найбільшу питому вагу територій мають :

- від 8 до 13% - Тернопільська, Херсонська, Закарпатська, Івано-Франківська, Хмельницька області ;
- 5-7% - Сумська, Рівненська, Чернівецька області ;
- 3-5% - Чернігівська. Львівська області. Автономна Республіка Крим;
- до 3% - Донецька, Миколаївська, Полтавська області ;
- до 2% - Волинська, Житомирська, Запорізька, Одеська, Черкаська області;
- до 1% - Вінницька, Дніпропетровська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Харківська області.

Сталий туризм в Україні розвивається завдяки природному потенціалу держави. За даними Державної служби статистики [33] України у 2020 році кількість обслугованих туристів складає 1957410 осіб.

Таблиця 2.1

Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами,
у 2020 році за регіонами

	Кількість обслугованих туристів, усього	У тому числі		
		в'їзних (іноземні) туристів	виїзних туристів	внутрішніх туристів
Україна	1957410	11773	1758107	187530
Вінницька	7936	-	2808	5128
Волинська	2726	19	2410	297
Дніпропетровська	22611	-	20288	2323
Донецька	10324	-	6840	3484
Житомирська	5052	-	4914	138
Закарпатська	7893	-	5643	2250
Запорізька	17984	36	12024	5924
Івано-Франківська	54864	1569	3119	50176
Київська	14086	92	13526	468
Кіровоградська	1937	-	1917	20
Луганська	404	-	400	4
Львівська	52690	267	34052	18371
Миколаївська	2890	-	2754	136
Одеська	14948	145	12886	1917
Полтавська	2660	-	1909	751
Рівненська	5186	3	4123	1060
Сумська	4199	-	1861	2338
Тернопільська	2318	-	1881	437
Харківська	18164	4	13930	4230
Херсонська	2426	-	603	1823
Хмельницька	5312	-	4567	745
Черкаська	1811	-	1194	617
Чернівецька	4555	-	4035	520
Чернігівська	4383	-	4273	110
м.Київ	1690051	9638	1596150	84263

Найбільший відсоток туристів припадає на м. Київ ; Івано-Франківську область ; Львівську область ; Харківську область та Запорізьку область.

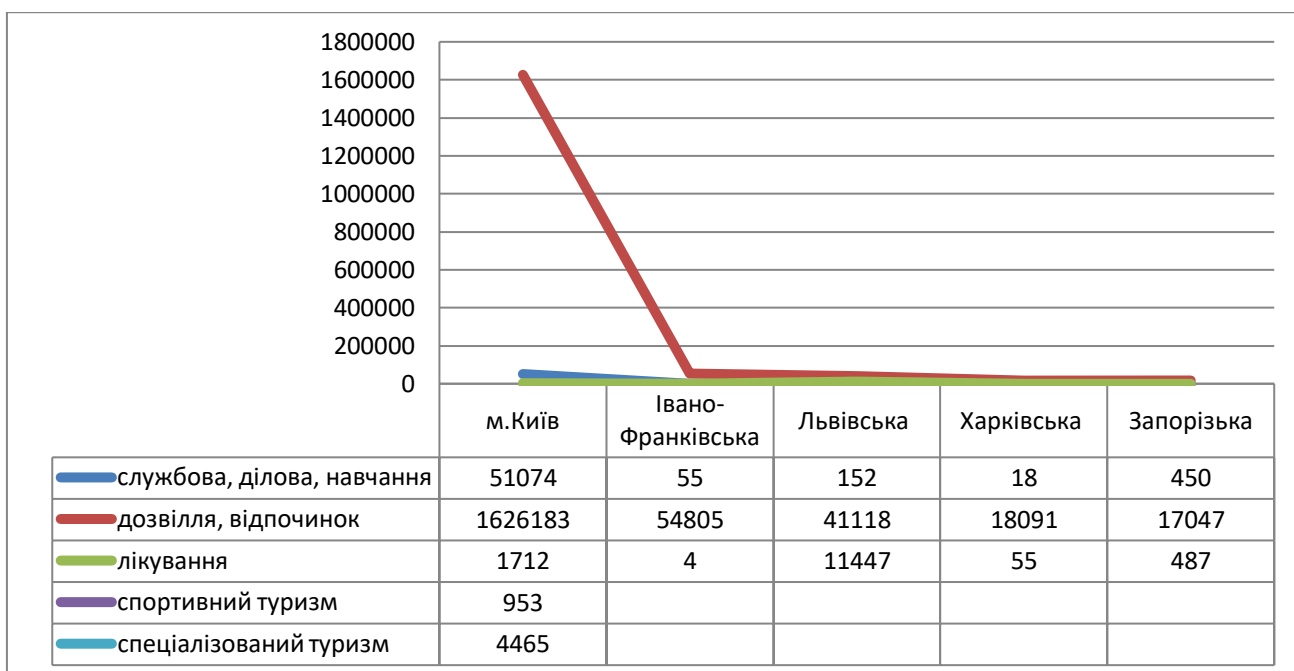

Рис. 2.1 Кількість туристів у 2020 році в топ 5 регіонів

Можна прослідкувати, що найбільший відсоток туристів вибирає туризм з метою дозвілля та відпочинку обираючи м. Київ. Самий найменший відсоток припадає з метою лікування на Івано-Франківську область.

Екотуризм в Україні не отримав ще широкого розвитку. В основному від позиціонується як науково-освітній вид сільського зеленого туризму, переважно в сільській місцевості, поблизу або на території національних парків, заповідних територій, природних парків. Суто екологічну спрямованість мають одиниці. (Див. додаток В)

Національна туристична організація України (НТОУ) прагне розвивати статистичне вимірювання розвитку туризму для подальшого поглиблення знань про сектор, моніторинг, оцінки впливу, сприяння управлінню, орієнтованого на результати та висвітленню стратегічних питань для розбудови сталого туризму в Україні.

Запровадження статистичного барометру є актуальним питанням удосконалення й сталого розвитку туристичної сфери в Україні. Структурно туристичний барометр України є збір даних щодо туристичного попиту (потік відвідувачів, кількість розміщених у колективних засобах розміщування,

відвідувачі музеїв, пасажиропотік), туристичної пропозиції (зайнятості в галузях туризму, інвестиційної активності, платіжного балансу в галузях, що відносяться до туризму). Це новаторство відрізняється також підходом, який демонструє дані щодо внеску туризму в сукупну пропозицію товарів і послуг в рамках національної / регіональної економіки, отримані на основі методики допоміжного (сателітного) рахунку туризму.

Завдяки статистичному барометру [34] ми можемо дослідити потік відвідувачів національних природних парків України з 2015 року до 2020 році.

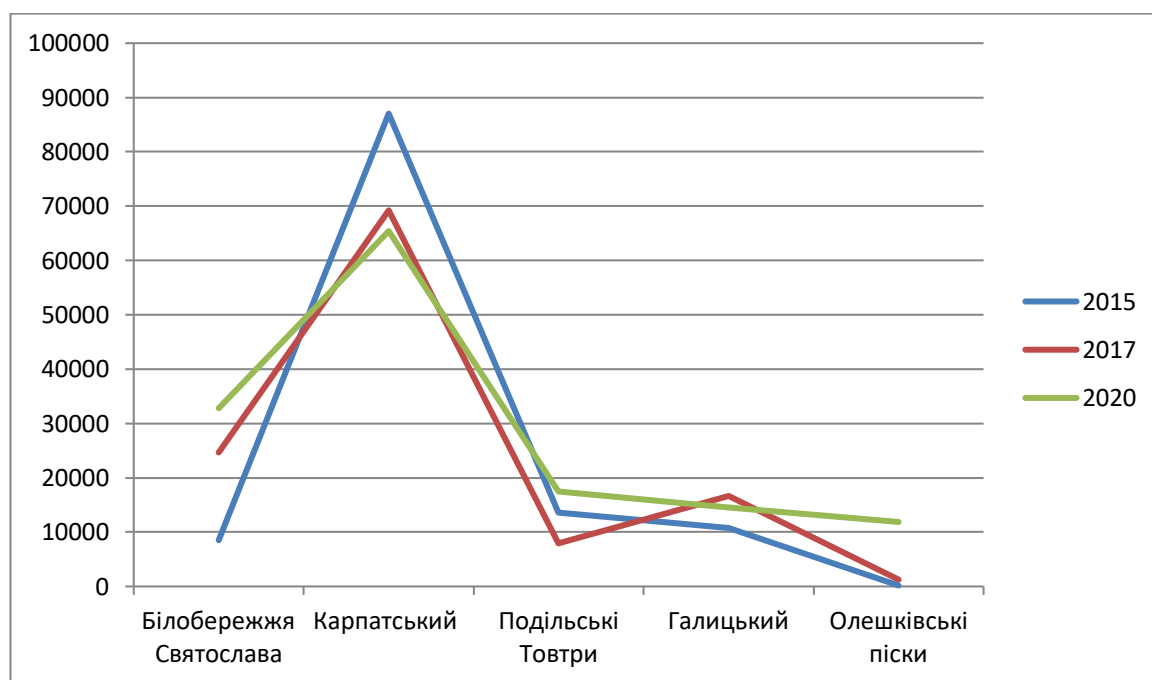

Рис. 2.2 Відвідувачі національних природних парків України

Найбільше відвідувачів було в Карпатському у 2015 році, зареєстрованих відвідувачів 87042 осіб та 3000 осіб обслугованих екскурсіями. У 2020 році кількість туристів склала 65404 осіб, послугою екскурсії скористалося 900 осіб.

Другий по кількості туристів у 2015 році «Подільські Товтри» 13592 осіб, послугою екскурсії скористувалося 5528 осіб, а у 2020 кількість складає 17513 осіб та 6450 осіб обслугованих екскурсіями.

Третій у цьому списку йде Галицький, 2015 році кількість зареєстрованих осіб склала 10800 осіб та 544 послугою екскурсії, а у 2020 році

кількість зареєстрованих осіб піднялася до 14531 в той час як послугою екскурсії скористалося тільки 87 осіб. Найкращим періодом для цього парку був 2017 рік , кількість зареєстрованих осіб складало 16701 , а екскурсію скористувалося 636 осіб.

Четвертий , «Білобережжя Святослава» , 2017 році кількість зареєстрованих осіб складало 8497 , в той час як у 2020 році кількість туристів зросла до 32816 осіб . З тим же як у 2017 році екскурсію скористувалося 681 осіб , а у 2020 тільки 388 осіб .

П'ятий , «Олешківські піски» , 2017 році кількість зареєстрованих осіб складала лише 172 осіб ті стільки же скористувалося послугою екскурсії в той час , як у 2020 році кількість зареєстрованих осіб зросла до 11866 , а 8252 осіб обслугованих екскурсіями

Найбільш популярним регіоном України у сфері зеленого туризму з точки зору транскордонної кооперації залишаються Карпати. З метою проведення сертифікації і координації діяльності туристичних суб'єктів для забезпечення розвитку сталого туризму в Українських Карпатах на національному, транскордонному та транснаціональному рівнях у 2016 році було створено Центр сталого туризму українських Карпат як відокремлений підрозділ Установи «Агенція регіонального розвитку Закарпатської області». [35]

На Закарпатті будуть реалізовані проекти , переможців конкурсу ініціатив місцевих карпатських громад та Асоціації Єврорегіон «Карпати–Україна», які підписали відповідні угоди. Загалом у конкурсі відібрано 20 переможців з 88 номінантів :

- Підтримка локального виробництва бриндзи в Ясінянській громаді (Комунальне підприємство «Агентство регіонального розвитку та транскордонного співробітництва «Закарпаття» Закарпатської обласної ради);
- Реставраційний центр Закарпаття – збереження пам'яток історико-культурної спадщини Карпатського регіону (Установа «Агенція регіонального розвитку Закарпатської області»);

- Збереження унікальної культурної спадщини села Колочава (Благодійна організація «Благодійний фонд розвитку гірських територій»);
- Соляне лікування – користь без ліків (Комунальне некомерційне підприємство «Обласний дитячий туберкульозний санаторій «Човен» Закарпатської обласної ради»);
- Збереження культурної спадщини Мукачівщини – створення молодіжного культурно-творчого центру “Резиденція молоді” та відновлення будинку культури у с. Великі Лучки (Закарпатський Фонд Підтримки Підприємництва “ТЕС Фонд”);
- Розвиток спорту в гірських селах Драгівської громади (Драгівська сільська рада);
- Virtual Хустщина: заходи з популяризації історико-культурної та природної спадщини регіону за допомогою використання сучасних демонстраційних технологій (Виконавчий комітет Хустської міської ради) та інші [36] .

Міністерство розвитку громад та територій України впроваджує сталий та інтегрований підхід до регіонального розвитку, що базується на плануванні та реалізації ефективних розвиткових проєктів в кожному регіоні.

Такі проєкти мають відповідати визначеним Державною стратегією регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки пріоритетам та пріоритетам регіональних стратегій, зокрема мають бути спрямовані на реалізацію smart-спеціалізації регіону.

Основні пріоритети, на підставі яких формувались відповідні регіональні стратегії – це прискорення економічного зростання регіонів та територій, розвиток мережі надання якісних публічних послуг, територіальна згуртованість, зокрема через стимулювання внутрішнього українського туризму, та реалізація ініціативи Президента України «Туристичні магніти» України.

За даними інформаційно-дослідницького центр Верховної Ради України [37] , механізм розвитку зеленого туризму в Україні складає :

Таблиця 2.2

Механізми розвитку зеленого туризму в Україні

Назва проекту	Дата	Мета
«Туристичні магніти»	2020 рік	Розвиток туристичної сфери в Україні та її адаптація до стандартів ЄС.
Створення Єдиного туристичного реєстру (ЄТР)	В розробці	Інструмент для ефективного механізму аналізу, обліку, систематизації туристичного ринку та моніторингу діяльності суб'єктів туристичної діяльності дозволить уніфікувати статистичні дані в туризмі у всіх регіонах країни з метою їх доповнення, порівняння та аналізу тенденцій.
Провадження державного нагляду (контролю) за додержанням туроператорами ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності.	28 грудня 2007 року	Державне агентство розвитку туризму України видає ліцензії на право провадження туроператорської діяльності та веде ліцензійний Реєстр суб'єктів туроператорської діяльності.
«Мандруй Україною»	червні 2020 року	Розвиток та популяризація внутрішнього та в'їзного туризму в Україні

Дністровський каньйон – відомий туристичний маршрут, який розташований на території 4 областей України: Івано-Франківської, Чернівецької, Тернопільської та Хмельницької. Каньйон є найбільшим в Україні та одним з найбільших у Європі.

33 громади з 4 областей України підписали договір [38] про муніципальне співробітництво. Ці громади знаходяться на території Дністровського каньйону і планують розвивати спільно туристичний напрямок.

Впевнена, що розкриття туристичного потенціалу цих територій неодмінно стане двигуном для розвитку їх економіки загалом. Адже це унікальний природний комплекс з рекреаційним потенціалом.

Місто на Київщині Славутич за два роки побудує розвинуту велоінфраструктуру. Це не тільки зробить його зручнішим для мешканців і поліпшить екологію, а перетворить Славутич на центр економічного зростання регіону та туристичний магніт. Цей проект реалізується в межах секторальної бюджетної підтримки та коштує 14,6 млн грн. [39]

Славутич – наймолодше місто в Україні – воно будувалось для колишніх мешканців Чорнобильської зони, які переселились туди після катастрофи, та для спеціалістів-атомників, які приїхали для обслуговування ЧАЕС. Наразі в місті мешкає близько 20 тисяч людей. Місто проектувалось з урахуванням вже сучасних вимог і від початку тут була передбачена велоінфраструктура. Проте вона має недоліки, зокрема: зруйноване покриття існуючих велодоріжок, високі бордюри при перетині велодоріжок з проїжджою частиною, відсутність закільцьованого велошляху, брак велосипедних парковок.

Завдяки втіленню цього проекту міська рада Славутича планує удосконалити та розвинути велоінфраструктуру і зробити місто зручнішим для пересування маломобільними групами населення. Адже Славутич першим серед українських міст приєднався до реалізації ініціативи першої леді Олени Зеленської «Без бар'єрів».

Логічно, що комфортний велопростір стане майданчиком для проведення місцевих та міжрегіональних змагань, а також привабить любителів велопогулянок. Місцева влада розраховує, що це дасть поштовх для економічного розвитку міста.

Статистика та аналітика туризму є однією з фундаментальних умов розвитку сталого туризму, один із основних напрямків діяльності Національної туристичної організації України, яка ґрунтується на таких цілях:

- Створення робочих місць;
- Скорочення споживання води;
- Ефективне використання енергії;
- Скорочення відходів та викидів;
- Забезпечення вільного доступу для всіх;
- Збереження біологічного різноманіття;
- Підтримка місцевого бізнесу;
- Підтримка місцевої економіки и чесної торгівлі;
- Охорона соціальних та культурних цінностей;
- Екологічно чистий транспорт;

2.2 Сучасний стан та тенденції туристичних потоків до Одеської області

Одеська область увійшла в ТОП-5 областей України за надходженням від туристичного збору. Динаміка в'їзних, виїзних та внутрішніх туристів Одеської області за 2015-2020 рр. (Див. додаток Г)

У 2020 році туристичний збір Одеської області зіставив 15177867 гривень: м. Одеса - 7631712 грн.; смт Затока – 3416223 грн.; смт Сергіївка – 170741 грн.

В Одеській області переважає виїзний туризм, він складає за 2020 рік 12886 осіб, та 145 іноземних осіб відвідали область. Внутрішній туризм склав 1917 осіб. Можна зробити висновок, що Одеська область залишається цікавою для туристів в тому числі и для іноземних, хоча и маленький відсоток.

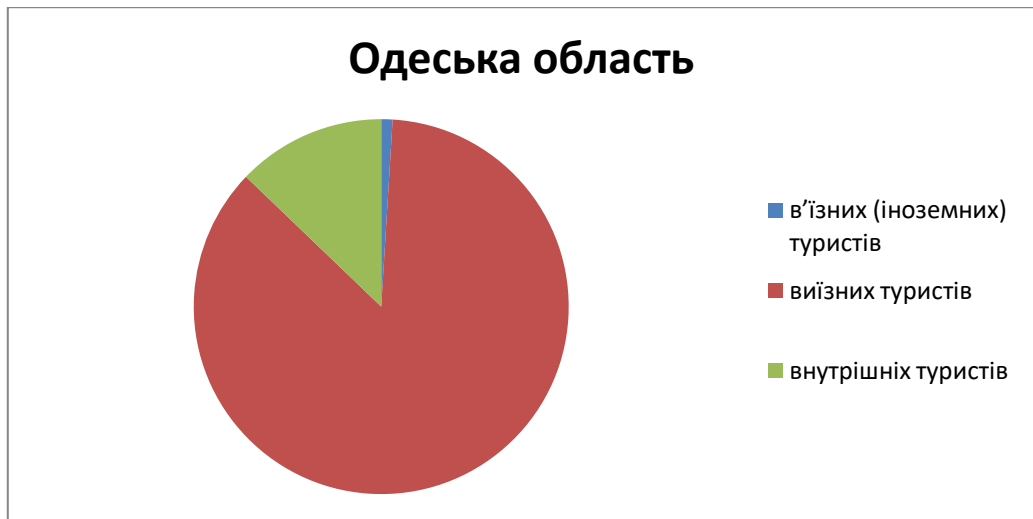

Рис 2.3 Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, у 2020 році [40]

У 2020 році найбільше іноземних туристів було в столиці України , м. Київ , та Івано-Франківська область.

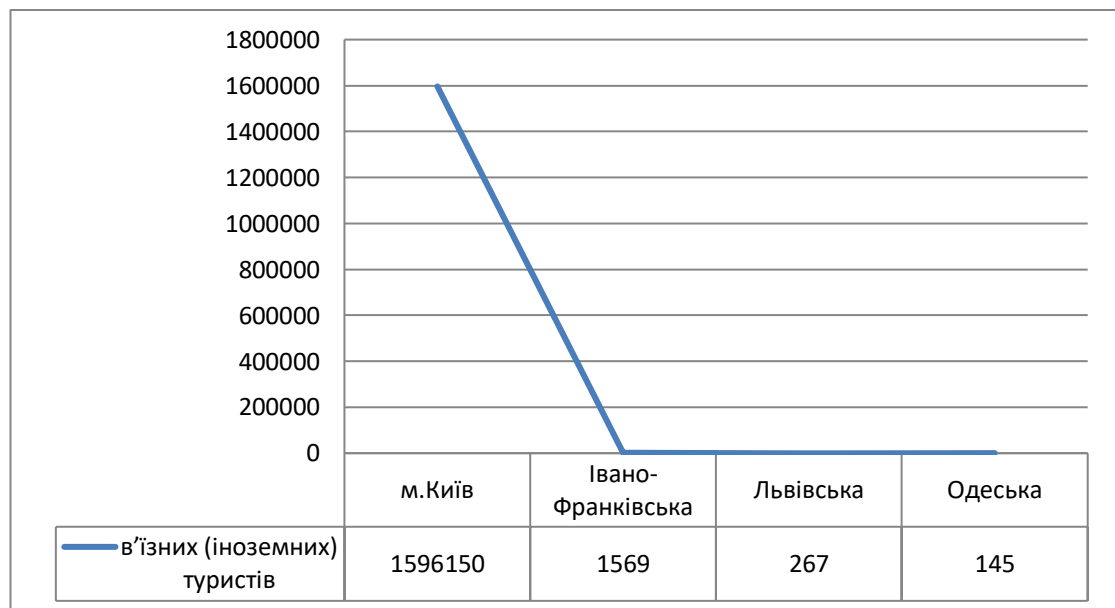

Рис 2.4 Порівняльний графік в'їзних (іноземних) туристів за 2020 рік

Як ми можемо побачити , Одеська область знаходиться на четвертому місць після Львівської області. Хоча , найменш всього було зареєстровано в Волинської (19 осіб) ; Запорізької (36 осіб); Київська область (92 осіб) ; Рівненська область (3 осіб) ; Харківська область (4 осіб) .

На сьогоднішній день Одеса має великий туристичний потенціал і об'єктивні умови для розвитку, особливо в сферах бізнесу, культури та освіти, оздоровчого туризму.

Згідно з даними Всесвітньої туристичної організації об'єднаних націй (ВТОООН) - провідної міжнародної установи в області туризму й об'єднуючої в цей час 140 країн, люди літнього віку представляють найбільш швидкозростаючу частку туристів в усьому світі. Вони мають досить коштів, але дуже вимогливі до сервісу. Знижується попит на групові поїздки й активізується індивідуальний туризм. Підвищенням попитом користуються туристично-екскурсійні маршрути з використанням автобусів. Ростає інтерес до корпоративного й сімейного відпочинку, спеціалізованих турів за інтересами.

Туристична діяльність з організації поїздки "ділова", зокрема для участі або проведення конгресів, фестивалів, бізнес-зустрічей, належить до вигідних видів подорожей і тих, що найбільш динамічно розвиваються. Щорічні темпи росту цього виду туризму у світі становлять 8 відсотків. Даний напрямок у туризмі дає вдвічі більше доходу приймаючій стороні, ніж туризм з організації поїздки "відпочинок". Більшим попитом стали користуватися короткострокові тури містами і тури вихідного дня. Усе більше популярними стають пригодницькі й спортивні тури. Одним із самих перспективних видів туризму називають екотуризм.

Туристичний комплекс м. Одеси на даний час представлений історичною центральною частиною міста, санаторно-курортними закладами, туристичними фірмами, які в основному займаються відправленням туристів за кордон, прийомом екскурсій і туристів з повним або частковим обслуговуванням, прийомом туристичних автобусів і круїзних теплоходів, яхт. Для розміщення туристів використовуються існуючі в цей час готелі з загальною кількістю понад 5 000 місць.

Якщо відстежити динаміку у 2017 році, то згідно даних Державної прикордонної служби України основну масу туристів становили гості з Молдови, Румунії, Ізраїлю, Туреччини, Німеччини, Грузії і навіть Філіппін –

вони увійшли в 10 топ-країн, представники яких приїжджали на територію України. У 2018 році йде істотний приріст туристів з Молдови та Ізраїлю. Зростає й кількість гостей з Польщі та Австрії. У загальній структурі туристичного потоку в Одеську область переважає внутрішній туризм. Найчастіші гості з Київської, Миколаївської та Вінницької областей України.

В Україні найпопулярнішими туристичними регіонами є Львівська й Одеська області. Головна відмінність між зазначеними областями – спеціалізація в галузі туризму. Якщо Львівська область більше концентрує свою діяльність на культурно-пізнавальному туризмі, то Одеська – асоціюється насамперед із пляжним відпочинком і кліматичними курортами. Особливість цих областей – природно-кліматичні умови, різноманітні природні лікувальні ресурси та їх географічне положення. Проте існує багато інших факторів, які впливають на туристичну успішність того чи іншого регіону. Серед них – транспортна доступність, наявність закладів розміщення, закладів громадського харчування, відпочинку й розваг, а також напрямку та характеру основних туристичних потоків у регіоні тощо.

Для регіону властива висока сезонність, відтак більшість закладів розміщення функціонують лише в літній період. Найпопулярніші засоби розміщення – індивідуальні апартаменти в Приморському районі міста Одеси та Аркадії. Основними критеріями гостей виступають розташування, чистота й обслуговування. Варто зазначити, що найбільш відвідувані заклади розміщені близько до центру міста або до пляжів. Окремо вирізняють готелі та бази відпочинку в Затокі, завдяки їх близькості до пляжу й мілководдю

За показником в'їзного туризму Одеська область у 2014 р. займає друге місце, поступаючись тільки Києву. Причиною такого зрушення (у 2012–2013 рр. – п'яте місце) слугувало вибуття з рейтингу АР Крим, м. Севастополь та різкий спад в'їзного організованого туризму у Львівській області. Найближчими конкурентами за в'їзним туризмом є м. Київ, Львівська та Івано-Франківська області.

У травні 2018 року круїзна компанія «Червона Рута» відновила 13-денні річкові круїзи Київ - Одеса - Київ і 8-денні круїзи Київ - Одеса з відвідуванням міст Вилкове та Ізмаїл, на теплоході «Принцеса Дніпра».

У травні 2018 року було здійснено 2 судозаходи за напрямом Румунія – Вилкове – Ізмаїл - Румунія та у вересні 2018 року 2 судозаходи за напрямом Київ – Вилкове – Ізмаїл – Румунія – Ізмаїл – Вилкове – Київ.

Загалом на території області діє 46 туристичних маршрутів. За 2018 рік розроблено та діють 19 нових маршрутів (7 екологічних, 5 гастрономічних, 5 релігійних, 2 розважальних).

Найбільші туристичні потоки прямують по таких відомих маршрутах туристичної Одещини: Байдарки на Турунчуку; Бессарабська садиба "У Меланії"; Дністровська Амазонія; Ранчо дядюшки Бо; Таємне життя Сиверина Потоцького; Долина роз; "Як козаки за сіллю ходили..."; "По хвилях Бессарабії"; Чумацькими шляхами; Шабо а Акерман; Етнопарк "Нью Васюки"; Фрумушика-Нова; Дунайська-дельта - 0 км, та багатьох інших яскравих атракціях.

У місті Вилкове розташована адміністрація Українського Дунайського біосферного заповідника (внесений до Списку Світової Спадщини ЮНЕСКО), чия територія охоплює острови дельти вгору та вниз по течії Дунаю, плавні на північ від Дунаю, озера дельти та двокілометрову полосу морської акваторії вздовж узбережжя.

В 2020 році в зв'язку з карантинними обмеженнями кількість «бюджетних» туристів значно зменшилася, також знизився попит на раніше дуже популярні тури вихідного дня. І тим не менше, найпопулярніший маршрут Дунайського біосферного заповідника «0-км» в 2020 році відвідало 18394 туристів. Для місцевих представників туристичного бізнесу рік був хорошим. Підрахувати ж загальну кількість відпочиваючих у м. Вилкове та на території громади дуже важко, тому що постачальники туристичних послуг таку інформацію не оприлюднюють.

Втім, таку спробу зробили мобільні оператори. Компанія «Vodafone Україна» заявила, що в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, судячи зі зростання мобільного трафіку, туристів було на 30% більше, ніж влітку 2019 року. [41]

Локальні туристи (громадяни, які географічно проживають недалеко від м. Вилкове і дельти Дунаю), для яких ціни в готелях, садибах і на базах морських курортів занадто високі, подорожували самостійно на своїх машинах і зупинялися у власних наметах на островах в дельті Дунаю і на піщаній косі довжиною 14 км вздовж дамби, яка відділяє озеро Сасик від Чорного моря і примикає до курорту Приморське. У цьому році таких «диких» туристів стало ще більше. І якщо в дельті раніше були тільки чоловічі компанії рибалок-любителів, то в цьому році з'явилися сім'ї, які облаштовували свій тимчасовий острівний побут: встановлювали біля наметів міні сонячні батареї, будували найпростіші туалети, прибирали за собою сміття.

На морській же косі між Сасиком і морем рівень культури відпочивальників, на жаль, залишає бажати кращого. Вивезення сміття не було організовано, піщані пляжі ніколи не чистилися. Та справа навіть не в пандемії, проблема відсутності туристичної інфраструктури на косах не вирішується десятки років, а тепер вона загострилася ще більше. І це - велика проблема для природи унікальної піщаної коси. Повинні бути туалети і контейнери для сміття. Потрібно організувати прибирання і вивезення сміття та прибирання пляжів. Ці послуги повинні бути і повинні бути платними, а гроші повинні йти на благоустрій і створення комфортного відпочинку. Необхідний жорсткий контроль за такими «туристами» і невідворотне покарання у вигляді штрафів.

Масштаби втрат та руйнацій у 2022 р. від війни точно порахувати ще не можливо, адже частина території знаходиться під окупацією, а на значній частині ведуться бойові дії. Проте, втрати можна передбачити, адже станом на квітень місяць 2022 р. частина територій Миколаївської, Херсонської, Запорізької, Харківської областей знаходяться під окупацією, де ведуться бойові дії (Донецька і Луганська – ще з 2014 року), Одеська область та частина

інших наближені до зони бойових дій. Тому на цих територіях, які також є багатими на туристично-рекреаційні ресурси, туристична діяльність є неможливою.

Прикладом може бути , національний ландшафтний парк "Тузлівські лимани", який страждає через обстріл російських солдатів. Замість різноманітності природи та туристів тут повно вирв від снарядів, мін та уламків ворожих снарядів. Про це розповів доктор біологічних наук, співробітник Національного природного парку "Тузловські лимани" Іван Русєв на своїй сторінці у Фейсбук. [42]

2.3 Характеристика сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Одеській області

Сучасний світ загальної конкуренції та глобальних викликів, браку природних, фінансових, людських ресурсів спонукає усіх суб'єктів різних ринків шукати нові можливості для розвитку, використовувати власні переваги та можливості для отримання кращого доступу до ресурсів.

Станом на травень 2021 року відзнаку "Блакитний прапор" в Україні мають 19 пляжів. З них на морському узбережжі розташовано 10.

Знаковий «Блакитний прапор» - одна з найбільш визнаних у світі добровільних нагород за пляжі, пристані для яхт і суду для сталого туризму. Щоб претендувати на Блакитний прапор, необхідно дотримуватися і підтримувати низку суворих екологічних, освітніх, безпечних і доступних критеріїв.

В Одеської області знаходяться [43] :

- Пляж Zanzibar (розташований у селі Фонтанка) ;
- Пляж SunDali (поруч з пляжем Zanzibar) ;

- Пляжний клуб Caletон (розташований у самій Одесі, неподалік від Французького бульвару) ;
- Причал №1 (пляж популярного сімейного ресторану Причал №1);
- Центральний пляж Чорноморська (місто Чорноморськ) ;
- Пляж готелю Ruta Resort & Event Hotel (Затока) .

В структурі рекреаційного потенціалу Одеської області провідну роль відіграють цілющі фактори причорноморських лиманів – особливий мікроклімат, вода з розчиненими в ній солями (ропа), пісок їхніх берегів, лікувальні грязі. Найбільш інтенсивно використовуються на даний час грязі Куяльницького лиману, які за властивостями є найбільш якісними.

Але ці ресурси колись закінчуються та про них треба дбати. Оскільки кілька років поспіль йому загрожує знищення. Ще у 2007 році лиман висох майже на третину.

6 березня 2019 року набув чинності Закон «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення» [44] , що дозволить забезпечити належну охорону і сталий розвиток території курорту. Національний природний парк поділять на чотири зони: заповідну, яка буде призначена для охорони та відновлення природи; зону, де дозволять короткий відпочинок та облаштовують екологічні стежки; зону з готелями, кемпінгами та кафе для відвідувачів парку; господарську зону парку.

У межах області сформувалися три курортно-рекреаційні райони – Одеський, Білгород-Дністровський та Татарбунарський. Функціонують курорти: Одеса, Куяльник, Кароліно-Бугаз (в Одеському рекреаційному районі), Білгород-Дністровський, Сергіївка, Лебедівка, Затока (в Білгород-Дністровському), озеро Сасик (в Татарбунарському) та ін.

Поки що Куяльницький лиман найбільше популярний серед жителів Одеси та передмість. Саме вони переважно приїжджають сюди на відпочинок, влаштовують професійні та любительські фотосесії, приймають грязьові ванни та збирають сіль. Куяльник може бути цікавий для мешканців інших українських регіонів, що приїжджають на відпочинок до Чорного моря.

Але , на жаль , більше розглядають його в якості туристичного об'єкту. Хоча , передусім, це унікальна природна пам'ятка, збереження якої важливе для уникнення екологічної катастрофи на півдні України.

Якщо лиман зникне — на його місці утвориться велика засолена ділянка. Це може призвести до екологічної катастрофи, бо суховії перенесуть сіль на всі землі навколо, на ґрунті нічого не буде рости. Для прийняття комплексних заходів треба провести дослідження водозбірного басейну річки Куяльник, подивитись, які дамби можна зняти, очистити гирла, визначити, які земельні ділянки не можна розорювати, створити навколо притоків природоохоронні зони. Це дуже складне завдання, що вимагає серйозного фінансування.

Переваги розвитку заповідного туризму в Одеській області полягають у мінімалізації негативного впливу туристів на природні екосистеми; гармонію відношень між людиною і природним середовищем, завдяки формуванню екологічної свідомості, підвищенню екологічної культури і духовності; отримання постійного джерела фінансових надходжень до бюджету районів та громад; гарантія довготривалого збереження природних і культурних ресурсів, що дасть змогу займатися туристичною діяльністю наступним поколінням.

Загальна характеристика природоохоронних територій вказує на їх значне різноманіття. Тому на території області є досить реальними такі цільові програми заповідного туризму, як: пригодницький туризм; спортивний; науково-дослідницький , історичний.

На території Одеської області знаходяться два національних природних парки та два регіональних ландшафтних парки, один біосферний заповідник, низка заказників та пам'яток природи. Всі вони потерпають через воєнні дії.

Неодноразово на територію Нижньодністровського національного природоохоронного парку падали ракети. Дві ділянки парку – «Межиріччя Дністра-Турунчука» і «Північна частина Дністровського лиману» оберігають згідно з міжнародною Рамсарською конвенцією як водно-болотні угіддя міжнародного значення.

Навесні були інтенсивні обстріли лиманів нацпарку «Тузлівські лимани». По них випустили щонайменше 200 ракет. У той час там були птахи, які мігрували з Африки, і цими пострілами їх розігнали. Чи зможуть вони тепер долетіти, чи вистачить їм сил – ніхто не знає.

Поки що системної інформації про всі негативні наслідки для пташиного світу немає. Однак є цифри щодо одного з найбільш відомих видів парку – червонокнижних коровайок з сімейства ібісових. Птах, який є символом парку, може зникнути назавжди на цих територіях. У 70-х роках XX століття їх нараховували 1500 пар, тоді він почав зникати, у 2000-х XXI століття – до 50 пар, у цей воєнний рік – їх було не більше 20.

Громадська організація «Зелений лист» [45] фіксує всі випадки екологічних злочинів, які зачіпають Одещину. Серед основних вони називають забруднення довкілля внаслідок вибухів, пошкоджень об'єктів інфраструктури та, відповідно, вилив стічних вод, нафтопродуктів, забруднення повітря, вод та ґрунтового покриву токсичними речовинами, знищення екосистем природно-заповідних територій, природоохоронних територій міжнародного значення тощо.

Один з найгірших наслідків - вплив на воду. Територією Одещини протікають дві великі річки – Дунай та Дністер. Обидві цього року страждали від зневоднення. Експерти кажуть, що причин цьому є цілий комплекс. Війна їх лише посилила. Замість того, щоб думати, як нам вирішити існуючі екологічні проблеми, ми зіткнулися з наслідками війни.

У Національному природному парку «Тузлівські лимани» практично висохли унікальні дрібні внутрішні озера. Про проблему розповів начальник наукового відділу, доктор екології Національного природного парку «Тузлівські лимани» Іван Русев на своїй сторінці у Фейсбук. [46] Причиною висихання, за словами еколога, стало те, що в озера та лимани майже не поступає вода ззовні через блокування росіянами Чорного моря. Також немає стоку прісної води по малих річках в лимани.

Наразі із-за війни , а особливо коли вона переходить у водній простір , гостро підіймають питання стосовно дельфінів. Величезна загроза походить від використання російськими військами низькочастотних хвиль гідролокаторів на кораблях та підводних човнах, що спричиняє масову загибель дельфінів. Тому сьогодні готується пакет документів, яких знадобиться для видання Президентом Зеленським Указу про створення морського резервату на площі 3000 км кв. для збереження дельфінів у Північно-Західній частині Чорного моря. Тисячі мертвих дельфінів викинуло на берег Чорного моря. І це лише мала частина руйнівних наслідків.

Висновок до 2 розділу

Подальшим напрямком досліджень є пошук ефективних шляхів розвитку сталого туризму в Україні, після закінчення війни . Оскільки саме вона принесла великі проблеми. Замість вирішування існуючих вже проблем , буде потрібно вирішувати нові.

Коли закінчиться війна, і ми почнемо все відновлювати, зрозуміло, що внутрішній туризм економічно досить сильно «просяде». Звичайно, з часом він відновиться і дещо зміниться. Я впевнена, що багато хто захоче відвідати ті місця, які вже стали символами цієї війни. Якщо досі люди подорожували місцями козацької слави - в Холодний Яр, Черкаську область – Хортицю, - то до них додадуться місця нашої нинішньої слави.

Одна із самих великих проблем , буде складати вода , оскільки саме з акваторії Чорного моря випускаються більшість ракет, які летять у сторону України. Частина з них – збивається, або падає в море, не розірвавшись. Це наслідок, який будемо вирішувати десятиліттями. У квітні науковцями було виявлено понад 1000 квадратних кілометрів шару нафтопродуктів на поверхні моря.

Говорячи про види туризму в Україні, які будуть деякий час недоступні, то це пляжний туризм на якийсь час доведеться забути, оскільки триватиме розмінування. Залишки від ракет, мін, уламки – це картина майже всієї прибережної зони Одещини. Найінтенсивніше ворог веде обстріли саме по курортним територіям: Затока, Сергіївка, Лузанівка, Білгород-Дністровський, Фонтанка – всі вони мають на своєму тілі вирви від ракет та снарядів, які доведеться вирішувати десятиліттями.

Точні цифри збитків будуть рахувати після перемоги, але одне відомо – наслідки відчуватимуть ще багато поколінь, яким росія отруює воду, повітря та землю, знищує біорізноманіття та завдає шкоду природі в усіх її проявах.

За всі ці роки , Україна , Одеська область , більшість проблем, які має на сьогодні – суспільство допускало , нехай не в такій мірі, але до війни. Не було року, щоб у нас не горіли заповідні території, не забудовувалися заплавні луки та не розорювалися степи, не зникали червонокнижні види. Країна одразу якось намагалися вирішити ті чи інші питання. Зараз же це затяжні наслідки, які відчуває населення, включають захворювання легенів та різні види раку через вдихання важких металів і канцерогенів, що містяться у вибухових речовинах, а також в уламках обстріляних будівель.

Дуже ймовірно, що ми будемо приділяти більше уваги ключовим цілям сталого розвитку . Оскільки ,абсолютно очевидно, що вони мають практичне значення, і що їх розгляд і розуміння сьогодні необхідні урядам і бізнесу, а також відповідальним представникам громади. Адже успіх у досягненні цих цілей залежить від спільної роботи, співпраці та спілкування.

Тому після перемоги України кожному варто вимагати включення питання відновлення екології в усі проекти відбудови.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНУ

3.1 Впровадження зарубіжного досвіду щодо сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну

Вивчення зарубіжного досвіду державного управління процесом формування туристичного потенціалу дозволило з'ясувати наявність відмінностей такого управління в різних країнах світу.

Країни Європейського Союзу проводять політику, спрямовану на зрівняння ПДВ на туристичну і готельну діяльність, ставки якого коливаються від 6 до 25%. У Німеччині та Люксембурзі встановлений усереднений ПДВ в розмірі 15%, в Данії та Швеції найбільша ставка ПДВ – 25%. В Іспанії ПДВ на послуги з розміщення становить в середньому 7% і залежить від категорії готелю; на харчування (ресторанні послуги), оренду автомобілів ПДВ досягає 16%. У Греції ПДВ на розміщення і харчування складає 8%, і урядом розроблена система знижок турфірмам, які здійснюють прийом у неsezонний період. У Франції ПДВ на туристичну діяльність в середньому становить 10%, у тому числі на послуги розміщення – 6%, на послуги харчування – 19%. В Австрії ПДВ на послуги розміщення та харчування встановлений на рівні 10%. Однак згідно з Федеральним законом про туристський податок усі туристичні підприємства платять місцевий збір за проживання одного туриста (на території громади – в її фонд, а на курортах – в курортний фонд). Сума збору залежить від сезону, при цьому пацієнти лікувальних закладів, а також діти до 6 років, школярі та студенти звільняються від сплати збору.

З метою реалізації Стратегії сталого та конкурентного європейського туризму було розроблено і прийнято до виконання низку програм спільного

фінансування конкретних проектів в рамках COSME (Europe's programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and medium-sized enterprises – Європейська Програма підвищення конкурентоспроможності малих та середніх підприємств на період 2014–2020 рр.) з плановим бюджетом у розмірі 2,3 млрд. євро [47]. Серед цих програм варто відмітити такі:

- Програма Європейського Союзу «Каліпсо», що спрямована на полегшення подорожей у святкові дні для певних цільових груп (наприклад, для людей похилого віку) ;
- «Перехрестя Європи» – щорічний захід, присвячений культурному туризму, висвітленню місць та маршрутів в Європі, пов'язаних із зустрічами різних культур ;
- «Європейські напрямки досконалості» (EDEN) – сприяє розвитку традиційних і нових туристичних напрямків, це передбачає проведення національних змагань для вибору місця для заходів з обміну передовим досвідом відповідно до тієї чи іншої теми щороку ;
- «50 000 туристів» – програма співпраці країн Європейського Союзу і Південної Америки для сприяння подорожам у низькі сезони.

Найбільш близькою для України щодо запозичення туристичного досвіду є Польща, яка володіє також, як Україна, багатьма туристичними ресурсами всіх видів. Саме разом з Польщею Україна проводила Європейський чемпіонат з футболу «Євро-2012», тому є позитивний досвід туристичного співробітництва з сусідньою країною, досвід якої щодо розвитку та надання переваги потенціалу внутрішньому туризму можна перейняти Україні.

Відомо, що Польща входить до десятки найбільш відвідуваних країн в'їзними туристами. На польських курортах створені сприятливі умови для лікування і відпочинку. Польща проводить ефективну державну політику у сфері туризму, має дієві механізми її реалізації, в основі яких лежить належне нормативно-правове та інституційне забезпечення.

Завдання створення позитивного образу країни є, насамперед, державним завданням [48]. Польща сформувала мережу регіональних відділень, а також

представництв за кордоном, розміщених у країнах, які є найбільш перспективними з погляду генерування в'їзних туристичних потоків. Створення відповідної мережі представництв стало розв'язанням проблеми диспропорційності розвитку в'їзного та виїзного туризму та низької конкурентоспроможності туристичного продукту. Використовуючи практичний досвід Польщі, доцільно розробити Україні «Стратегію просування національного туристичного продукту за кордоном» з обов'язковою розробкою принципів створення і діяльності туристичних представництв за кордоном [49, с. 94].

Протягом останніх років було розроблено основні принципи для ідентифікації концепції сталого туризму та способів його впровадження. Ця концепція була запропонована Туристичною Радою та Всесвітнім фондом дикої природи (WWF). (Див. додаток А)

Важливим фактором впровадження ідей сталого розвитку туризму в життя є активна позиція ЮНВТО щодо реалізації різноманітних проектів із залученням фахівців та широкої громадськості, серед яких, скажімо, «Конкурс серед мандрівників» (напередодні Дня туризму, 2017 року, приз - навколосвітня подорож).

Важливою складовою є вручення нагород ЮНВТО окремим особистостям та проектам за новаторські досягнення, неоціненний внесок у розвиток і популяризацію сталого туризму відповідно до Глобального етичного кодексу туризму для досягнення Цілей в галузі сталого розвитку, серед яких:

- Приз Улісса ЮНВТО за видатні успіхи в створенні та розповсюдженні знань в туризмі;
- Нагорода ЮНВТО в галузі етики;
- Нагороди ЮНВТО за інновації в туризмі тощо .

У листопаді 2017 року ЮНВТО оголосила лауреатів, що удостоїлися вищезазначених нагород, та фіналістів 14-го конкурсу на здобуття нагород за інновації в туризмі, церемонія вручення яких відбулася в січні 2018 року у Мадриді на Міжнародній туристичній виставці «FITUR». Серед 128 проектів (із

55 країн світу) було відібрано 14 інноваційних, серед яких у відповідних номінаціях представлені:

- Нагорода за інновації в галузі державної політики та управління: «Мій Квартал - Фермерський ринок» (MiBarrio - Mercado de Hacienda), прикладний науково-дослідний проект, Департамент туризму Міністерства модернізації, інновацій і технологій автономного міста Буенос-Айрес та ін.;
- Нагорода за інновації на підприємствах: «Життєстійкість громад: протистояння відтоку населення в двох селах», Долина лицарів (Valle dei Cavalieri), Італія та ін.;
- Нагорода за інновації в неурядових організаціях: «Освіта та розширення прав і можливостей місцевих громад для забезпечення стійкості туризму в майбутньому», Sumba Hospitality Foundation, Індонезія та ін.;
- Нагорода за інновації в галузі досліджень і технологій: «Система розумного туризму (STS)», SEGITTUR, Іспанія та ін. [49]

Подібні нагороди є дієвим стимулом для поширення ідей сталого туризму в світі. Варто було б розробити систему подібних нагород в Україні, залучившись підтримкою міжнародних, вітчизняних, а також урядових та неурядових організацій, як співорганізаторів проекту.

Досягнення сталого туризму є безперервним процесом, що вимагає постійного моніторингу впливу, введення необхідних профілактичних та/або коригуючих заходів, коли це необхідно .

Найбільш поширеним методом зменшення тиску на природні системи національних парків є регулювання кількості відвідувачів, дотримання лімітів на пересування моторизованими засобами транспорту. Обмеження кількості відвідувачів практикується у світовій туристичній індустрії не тільки на території природних, а й урбаністичних та історичних об'єктів. Наприклад, у Венеції з весни 1987 року обмежується число туристів до 50 000 та кількість туристичних автобусів до 200 в день. Здійснення цього рішення зіштовхується зі значним невдоволенням представників туристичного бізнесу, які вважають цю цифру занадто обмежувальною. У деяких країнах поряд із обмеженням

кількості відвідувачів впроваджується висока плата за перебування на території природоохоронних об'єктів та країни загалом. Так, уряд Бутану змушує іноземних візитерів, щорічна кількість яких законодавчо обмежується 5 тис., тратити мінімум \$ 200 за день, певний відсоток яких іде на природоохоронні заходи .

Зменшення кількості відвідувачів до найбільш популярних парків інколи досягається більш оригінальними способами. Поблизу національного парку облаштовують комфортні умови відпочинку (готелі, тенісні корти, басейни, бари, ресторани), а також організовують демонстрацію на великих екранах фільмів про природу парку. Для деяких туристів це слугує хорошим фоном для звичного комфортного відпочинку і знімає необхідність відвідування самого парку, що вимагає додаткових зусиль та напруження. Такі неординарні, але виправдані з точки зору збереження довкілля методи практикуються, зокрема, поблизу Grand Canyon National Park (Arizona) [51, с. 443].

Заходи з боротьби із зміною клімату та інвестиції у низько вуглецеву інфраструктуру і НДДКР здатні забезпечити масштабний економічний ріст і створити мільйони нових робочих місць: тільки на базі поновлюваних джерел енергії до 2050 року можуть бути створені 42 мільйони робочих місць. Моделі «зеленої» економіки для туристського сектора вказують на те, що найбільший потенціал в плані підвищення ефективності використання ресурсів закладено в контексті контролю викидів CO₂, де прогнозується поліпшення на 52% в порівнянні зі сценаріями звичайної виробничо-господарської діяльності, а за нею йдуть споживання енергії (44%), споживання води (18%) і чисте видалення відходів (17%) [52].

Така трансформація відповідала б мінливому споживчому попиту. Згідно з прогнозами, протягом наступних двох десятиліть будуть активно розвиватися гірський, природний, культурно-історичний і пригодницький туризм. Шведська туристична асоціація повідомила, що інтерес до пішохідних прогулянок і гірського туризму збільшився на 300 відсотків. За оцінками, витрати на екотуризм в усьому світі будуть рости швидше середніх темпів зростання по

галузі в цілому. Однак, якщо розвиток цього напрямку туризму не буде належним чином плануватися і регулюватися, то це може підсилити навантаження на вразливі аспекти навколишнього середовища і об'єкти спадщини.

Пакети заходів економічного відновлення, інвестиції та плани відновлення (особливо для малого і середнього бізнесу), в тому числі через багатосторонні банки розвитку і фінансові установи, можуть зробити позитивний вплив на розвиток туризму, забезпечуючи підтримку туристичної інфраструктури та її модернізацію в цілях забезпечення вуглецевої нейтральності і стійкості на довгострокову перспективу.

Надання урядами фінансової підтримки, а також фінансової допомоги для уникнення банкрутства підприємств готельного, круїзного та авіаційного бізнесу могло б забезпечити заборону нестійкої практики забруднення навколишнього середовища, не допустити відмови від минулих досягнень і стимулювати відновлення роботи цих секторів згідно з цілями Паризької угоди. В авіаційній галузі, зокрема, криза не повинна стати приводом для того, щоб відступити від поставлених цілей зниження вуглецю – підвищення паливної ефективності щорічно на 2% в період до 2050 року та забезпечення нейтрального з точки зору викидів вуглекислого газу росту починаючи з 2020 року і на наступний період. В якості умов у разі надання фінансової підтримки і допомоги з метою порятунку від банкрутства могли б обговорюватися, наприклад, здійснення інвестицій в екологічно чисте авіаційне паливо, встановлення для польотів науково обґрунтованих цільових показників щодо зменшення відходів, включаючи харчові відходи і одноразові вироби з пластмаси, а також скорочення кількості м'ясних продуктів на борту.

Приміром, у Франції пакет фінансової допомоги «Ер-Франс-КЛІМ» на суму 10,8 млрд дол. США включав положення, згідно з яким «Ер-Франс» повинна припинити польоти за короткими маршрутами, які збігаються з маршрутами поїздів. При поїздках на поїздах за такими короткими маршрутами викидається набагато менше парникових газів, ніж під час авіаперевезень. До

2050 року авіакомпанія також повинна буде вдвічі скоротити обсяг викидів на одного пасажера в порівнянні з 2005 роком [53, с. 9].

3.2. Формування стратегії сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну

Розвиток в'їзного туризму є не лише джерелом грошових надходжень в економічну систему країни, а й допомагає активізації відносин між країнами туристичного процесу. Прибутковою галузь туризму можна вважати тоді, коли потоки в'їзного туризму втричі перевищують обсяги виїзного

В Україні існує «Ukraine now» [54]. - наймасштабніша міжнародна маркетингова кампанія українського уряду, яка з'явилася в 2018 році.

Рис 3.1 Логотип бренду «Ukraine now»

У зв'язку з тим, що люди, які не бували в Україні жодного разу, бачать українців закритими, агресивними та не толерантними. Цей образ сформовано здебільше з того, що вони бачать і чують у новинах. З такою репутацією важко привабити в країну інвестиції та туристів. Три найпопулярніші асоціації з Україною – це «корупція», «революція» та «бойові дії».

Після перемоги України у війні, його буде потрібно просувати ще найбільше. Оскільки потрібно буде зруйнувати ті уявлення у іноземних потенційних туристів. Дати їм зрозуміти, що Україна – це багата країна

природою , історію та чудовими архітектурними спорудами. Ми можемо привернути увагу таких же сучасних людей зі всього світу, туристів та інвесторів.

На регіональному рівні відбулося ухвалення регіональних програм розвитку, зокрема, Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки [55]. В ній визначено п'ять стратегічних пріоритетів. Їх операційні цілі стосуються сільського туризму і сприяння сталого розвитку об'єднаних територіальних громад.

В стратегічному пріоритеті 3 «Глобалізація туристично-культурного середовища та інфраструктурний розвиток» прямо вказується, що потенційною сферою реалізації створення сучасних туристичних продуктів є розвиток сільського зеленого туризму.

В стратегічному пріоритеті 4 «Ефективний економічний простір» закладено операційні цілі – сталий розвиток середнього та малого підприємництва і високопродуктивне аграрне виробництво, яке дасть можливість гарантування збереження селянства, як носія української ідентичності, культури і духовності.

Серед завдань стратегічного пріоритету 5 «Формування на засадах інновацій експортноорієнтованої харчової індустрії» – впровадження спеціалізованих гастрономічних турів та програм у сфері гостинності, створення каталогу локальних та органічних продуктів.

В Стратегії розвитку встановлено оперативну ціль 2.1. «Визначення потенційних об'єктів сільського туризму». Вона передбачає завдання 2.1.1. «Садоби», де, на додаток до існуючих гостинних садіб, планується стимулювати створення нових об'єктів сільського туризму, що дасть змогу започаткувати мережу гостинних садіб, яка буде розглядатись як єдиний комплекс у контексті надання послуг, планування розвитку, брендування та маркетингу. Окремо, як об'єкт туризму, що доповнюватиме діяльність садіб, заплановано створення великого туристично-розважального парку на базі Куяльницького центру культури і дозвілля.

Оперативна ціль 2.2. «Створення туристичних маршрутів» має завдання 2.2.1. «Розробка маршрутів», в якому передбачається, що розвиток у громаді сільського туризму буде залежати від таких факторів, як створення додаткових туристичних пропозицій для клієнтів садиб з метою заповнення їхнього вільного часу. Тому у співробітництві з власниками садиб та старостами сіл громада планує створити свій унікальний туристичний продукт, який може стати елементом комплексного туристичного продукту Одеської області, націленого як на внутрішніх туристів, так і на іноземних.

На прикладі Стратегічного плану розвитку Лиманської громади на 2019-2025 роки [56] можна побачити синергію туристичного і сільськогосподарського секторів:

- Стратегічна ціль 1. «Спеціалізований (зелений) туризм»;
- Оперативна ціль 1.2. «Співпраця туристичного і сільськогосподарського секторів».

Завдання 1.2.1. «Створення бази даних напрямків співпраці» передбачає, що туристична галузь опосередковано пов'язана з багатьма іншими секторами регіональної економіки – АПК, торгівлею, розважальними послугами, транспортними перевезеннями, де місцеві підприємці за підтримки влади та залучених експертів можуть напрацювати кілька найбільш очевидних та вигідних напрямків: закупівлю овочів, м'яса, інших продуктів для забезпечення закладів харчування туристичних об'єктів, надання послуг з перевезення тощо.

В Стратегії розвитку Зеленогірської об'єднаних територіальних громад на 2020-2027 роки діяльність у межах стратегічної цілі 3 «Висока якість життя і комфорт мешканців» передбачає завдання 3.1.3. «Розвиток туризму». Підставою для його планування є, перш за все, наявність природного ресурсу у вигляді долини річки Кодима, певний досвід існуючих туристичних садиб та традиції місцевого підприємництва, здатні перетворитись у привабливий туристичний продукт. З урахуванням цього, планується продовжити та якісно покращити практику проведення медового фестивалю ЕтноЕкоАгросадиба

«Медові роси» та започаткувати нову періодичну подію – фестиваль «Найкраща українська плачинда» [56].

А в Стратегії розвитку Шабівської об'єднаних територіальних громад на 2019-2030 роки [56] бачення сталого розвитку громади полягає в підтримці зеленого (сільського) туризму, а в напрям (програму) розвитку «Територія ефективного економічного розвитку на основі зеленої економіки. Різноманітна та економічно приваблива зайнятість» закладені:

- Стратегічна ціль В.1. «Шабівська громада – унікальна туристична пропозиція»;
- Операційна ціль В.1.2. «Розвиток зеленого туризму, об'єктів розміщення»;
- Операційне завдання: формування бази навчання для осіб, зацікавлених у розвитку зеленого туризму; створення умов та популяризація енотерапії та ампелотерапії; розвиток об'єктів розміщення у прибережній зоні відповідно до генерального плану та схеми розвитку території; підтримка розвитку конярства, сімейних зелених ферм; розвиток умов для садівничого туризму.

Усі об'єкти життєдіяльності Шабівської будуть розвиватися на основі «зелених технологій», створюючи сприятливі умови для розвитку зеленого (сільського), винного та гастрономічного туризму та вирощування екологічно безпечної сільгосппродукції для сусідньої рекреаційної зони. В документі підкреслюється необхідність збереження балансу між потребами сільгоспвиробників, переробних підприємств та туризму, їх зв'язок із навколишнім середовищем.

3.3 Впровадження принципів сталого розвитку в туристичній індустрії України

Дотримання змісту сталого розвитку в туризмі передбачає:

- Охорону довкілля, мінімізація збитку в процесі туристичної діяльності, екологічний нагляд за станом туристичного освоєння територій;
- Контрольоване використання технологій туристичного обслуговування, передусім автотранспорту, енергії, питної води тощо;
- Соціальну справедливість щодо місцевих громад, тобто прибутки та інші блага від туризму мають розподілятися на паритетних засадах, з урахуванням інтересів місцевого населення, а не переходити до іноземних інвесторів і національної еліти;
- Естетичну гармонію рекреаційного природокористування, яка полягає у тому, що туристична діяльність та інфраструктура повинні органічно вливатися в історично сформоване середовище і зберігати унікальну своєрідність кожної місцевості.

Індустрія туризму є одним з найбільших роботодавців і найважливішим фактором економічного розвитку в багатьох регіонах і місцевих громадах. Туризм є також відповідальним за п'ять відсотків всесвітніх викидів двоокису вуглецю, участь в яких готелів та інших об'єктів розміщення становить два відсотки.

Реальний вплив туризму на довкілля залишається прихованим за рахунок того, що транспортні, а особливо повітряні перевезення, готельний та ресторанний бізнес сприймаються як окремі сектори сфери послуг, а не як взаємопов'язані компоненти єдиного комплексу, головним завданням якого є задоволення все зростаючих потреб власне туристичної сфери.

Колосальним споживачем енергії та води у світовому масштабі є готельне господарство, яке розширюється з кожним роком. У нових туристичних регіонах зазвичай реалізуються проекти будівництва великих готелів, які

продукують відходи та забруднення в обсягах, із якими не здатні впоратися місцеві громади. Надмірне споживання туристами енергії, води, палива часто відбирає ці ресурси в корінного населення.

Для забезпечення прогресу цілі 6 [57] , чиста вода та санітарні умови , Україна потребує:

- Активізувати заходи: щодо імплементації Директиви ЄС про очистку міських стічних вод; щодо імплементації Нітратної директиви ЄС; щодо впровадження директив у сфері управління водними ресурсами;
- Модернізувати очисні споруди та продовжити впровадження сучасних методів очистки стічних вод;
- Розробити Концепцію реалізації державної політики у сфері централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення України (із врахуванням змін до Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України» на 2011-2020 роки» щодо її продовження до 2030 року);
- Розробити плани управління річковими басейнами;
- У впровадити Директиву Ради 98/83/ЄС від 03.11.1998 по якості води, призначеної до споживання людиною,(зі змінами), зокрема в частині впровадження Планів забезпечення безпеки води.

Для забезпечення прогресу цілі 14 , збереження морських ресурсів, Україна потребує:

- Прийняття Стратегії морської природоохоронної політики України та плану заходів з її реалізації відповідно до вимог Директиви 2008/56/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері екологічної політики щодо морського середовища;
- Створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду в акваторії Чорного та Азовського морів;
- Узгодження політик, що стосуються використання природних ресурсів та їх збереження;

- Забезпечення ефективного управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду місцевого та загальнодержавного значення, у тому числі збільшення обсягу фінансових ресурсів, які спрямовуються на збереження природно-заповідного фонду в акваторіях Азовського та Чорного морів.

Для забезпечення прогресу цілі 15 , захист та відновлення екосистем суші , Україна потребує:

- Активізувати роботу місцевих органів влади щодо створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- Сприяти переходу на органічне сільське господарство для збереження/покращення родючості ґрунтів та збереження біорізноманіттю, зменшення забруднення земель і вод ;
- Здійснити заходи щодо узгодження політик, що стосуються використання природних ресурсів та їх збереження;
- Забезпечити ефективне управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду місцевого та загальнодержавного значення, у тому числі збільшити обсяг фінансових ресурсів, які спрямовуються на збереження природно-заповідного фонду;
- Активізувати роботу з впровадження Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, Стратегії та виконання завдань щодо нейтрального рівня деградації земель;
- Забезпечити вдосконалення економічних механізмів для стимулювання охорони земель та відтворення родючості ґрунтів;
- Забезпечити врегулювання питань трансформації структури земельних угідь країни (зменшення площі ріллі, підвищення лісистості, відновлення сіножатей і пасовищ тощо) в процесі децентралізації влади та передачі земель з державної власності у власність об'єднаних територіальних громад.

Впровадження принципів сталого розвитку в туристичній індустрії є програма “Ековідповідальні подорожі” в котрих беруть участі засоби розміщення. Прикладом може бути , Гостьовий будинок "На Лесній" [58] розташований у селищі Ліски, за 9 км від румунського міста Суліна. До послуг гостей ресторан, приватна пляжна зона, обладнання для барбекю, безкоштовний Wi-Fi та приватна парковка.

Це помешкання бере участь у програмі . Означає, що в ньому докладають значних зусиль, щоб перебування було якомога безпечнішим для довкілля. Щоб зробити подорожі безпечними для довкілля з урахуванням принципів сталого розвитку, це помешкання вжило таких заходів:

Відходи :

- Кулер/диспенсер для води ;
- Відмова від пластикових одноразових пляшечок із шампунями, кондиціонерами, гелями для душу ;
- Відмова від одноразових пластикових розміщувачів ;
- Відмова від одноразових пластикових соломинок ;
- Відмова від одноразових пластикових склянок ;
- Відмова від одноразових пластикових столових приборів та посуду.

Вода :

- Водозберігальні туалети ;
- Можливість відмовитися від щоденного прибирання номера ;
- Можливість використовувати рушники повторно .

Енергія та парникові гази :

- Більшість харчових продуктів у помешканні – місцевого походження ;
- У більшості освітлювальних приладів помешкання використовуються енергозберігальні світлодіодні лампи ;
- Більшість вікон із подвійними рамами ;

- Є зарядна станція для електромобілів.

Напрямок і спільнота :

- Помешкання інвестує частину доходу в громадські проекти зі сталого розвитку ;
- Помешкання пропонує екскурсії та заходи, організовані місцевими гідами або компаніями ;
- У помешканні виступають місцеві митці.

Природа :

- У помешканні є зелені насадження, як-от сади на території або на даху ;
- Більшість харчових продуктів – органічні ;
- Велопарковка.

Додаткові заходи для захисту здоров'я і безпеки :

Заходи безпеки :

- Персонал дотримується всіх протоколів безпеки, прийнятих місцевими органами влади ;
- Антисептик для рук у помешканні та зоні отримання ключів ;
- Діє процедура перевірки здоров'я гостей ;
- Доступна аптечка першої допомоги ;
- Доступ до медичної допомоги ;
- Гостям надаються термометри ;
- Є маски для гостей .

Фізичне дистанціювання :

- Доступний безготівковий розрахунок ;
- Діють правила фізичного дистанціювання ;
- Індивідуальний кондиціонер в номерах гостей (в усіх номерах);

Прибирання та дезінфекція :

- Застосування хімічних засобів для чищення, ефективних проти корона вірусу ;

- Прання постільної білизни, рушників та інших речей згідно з рекомендаціями місцевих органів влади ;
- Дезінфекція помешкання проводиться перед заїздом кожного гостя;
- Після прибирання помешкання запечатується до приїзду гостей ;
- Прибирання помешкання виконується професійними клінінговими компаніями;
- Гості можуть відмовитися від послуг прибирання в помешканні під час перебування ;
- Антисептик для рук (в усіх номерах).

Щоб мати можливість завжди користуватись перевагами, які дає нам природа, необхідно постійно контролювати тиск, який чинить на неї діяльність туризму і звести його до мінімуму за рахунок використання раціональних методів управління.

Є два обмеження, пов'язані з туризмом, які не повинні бути перевищеними.

Природна абсорбційна здатність – максимальна кількість туристів, які можуть використовувати даний район, не викликаючи виникнення негативних екологічних змін.

Туристична екологічна ємність – безпосередньо залежить від інфраструктури. Це ступінь, в якій екосистема, пейзаж, або туристичний регіон можуть переносити різні наслідки розвитку туризму і відповідної інфраструктури без істотної втрати привабливості і цінності. Перевищення будь-якої з цих меж призводить до необоротних деградаційних наслідків.

Точне оцінювання навантаження на природу не просте завдання [59, с. 251], оскільки воно вимагає глибоких біологічних і екологічних знань, а також значних досліджень та спостережень спеціалістів.

Реалізація проектів в Україні сприятиме популяризації внутрішнього туризму і підвищенню привабливості туристичних локацій країни для іноземних туристів. Однак, поряд з цим слід зазначити, що сталий розвиток туристичної індустрії потребує системного та зваженого підходу до його

забезпечення , а також забезпечення злагодженої та взаємоузгодженої співпраці суб'єктів туристичної діяльності, що сприятиме отриманню довгострокових ефектів від реалізації проектів розвитку туризму.

Таблиця 3.1

Підхід до забезпечення сталого розвитку підприємств туристичної
індустрії України [60]

1. Дослідження ринку туристичних послуг України		
Вивчення динаміки та структури ринку туристичних послуг України		Визначення конструктивних та деструктивних факторів, які впливають на рівень розвитку туристичної індустрії в Україні.
2. Аналіз сучасного стану та проблем розвитку підприємств туристичної індустрії України		
Ретроспективний аналіз динаміки розвитку підприємств туристичної індустрії	Виявлення внутрішніх бар'єрів для забезпечення ефективного розвитку підприємств туристичної індустрії	Визначення основних особливостей взаємодії в процесі забезпечення сталого розвитку туристичної індустрії
3. Вивчення світового досвіду розвитку суб'єктів туристичної галузі та ідентифікація обмежень сталого розвитку туристичної індустрії в Україні		
Дослідження світової практики розвитку підприємств туристичної індустрії і можливостей її використання для забезпечення сталого розвитку вітчизняних суб'єктів туристичної діяльності		Виявлення ключових обмежень сталого розвитку підприємств туристичної індустрії в Україні
4.Формування альтернатив сталого розвитку підприємств туристичної індустрії в Україні та інноваційного інструментарію їх реалізації		
Політика якісної модернізації : рекламна компанія щодо популяризації туристичних дестинацій; локальні проекти інноваційної модернізації; єдина інформаційно-комунікаційна платформа співпраці підприємств; маркетинг взаємодії та ін.		Політика корінної трансформації : міжсекторальна колаборація підприємств; цифрові формати комунікації стейкхолдерів; інноваційні технології трансформації діяльності; нові сегменти ринку; приваблива цінова політика і персоналізовані пакети послуг та ін.
5.Моніторинг ефективності реалізації обраного сценарію забезпечення сталого розвитку туристичної індустрії в Україні і внесення відповідних коректив до його змісту		

Так, на першому етапі слід провести дослідження ринку туристичних послуг в Україні, проаналізувати його динаміку та структуру і визначити конструктивні та деструктивні фактори, які впливають на рівень розвитку туристичної індустрії в Україні.

Другий етап пов'язаний із аналізом сучасного стану та проблем розвитку підприємств туристичної індустрії України, який включає ретроспективний аналіз динаміки їх розвитку, виявлення внутрішніх бар'єрів для забезпечення ефективного функціонування підприємств туристичної індустрії і визначення основних стейкхолдерів та особливостей їх взаємодії в процесі забезпечення сталого розвитку туристичної індустрії.

Третій етап – вивчення світового досвіду розвитку суб'єктів туристичної галузі та ідентифікація детермінант сталого зростання туристичної індустрії України, що передбачає дослідження світової практики розвитку підприємств цієї сфери, визначення можливостей її використання у вітчизняних реаліях і на цій основі виявлення ключових детермінант сталого розвитку підприємств туристичної індустрії України.

На четвертому етапі відбувається формування альтернатив сталого розвитку підприємств туристичної індустрії в Україні та інноваційного інструментарію їх реалізації. Як основні можна виділити такі сценарії розвитку підприємств туристичної індустрії в Україні: політика якісної модернізації і політика корінної трансформації.

Заключний п'ятий етап – це моніторинг ефективності реалізації обраного сценарію забезпечення сталого розвитку туристичної індустрії в Україні і внесення відповідних коректив до його змісту.

Висновки до 3 розділу

Одещина – один із найпопулярніших напрямів внутрішнього туризму в Україні, особливо в літній сезон. Чверть усього туристичного збору по Україні припадає на цей регіон. Туризм є стратегічним носієм розвитку регіону і має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та зовнішнього туризму: географічне положення, сприятливий клімат, найбільший в Україні морський порт, курортно-відпочинкові комплекси, транспортну, фінансову та соціально-культурну інфраструктуру.

І звичайно такому місту після воєнний час буде складно на початку, враховуючий той факт, що саму Одесу туристи обираються завдяки пляжу та морю. Перша складність, оскільки буде потрібно розмінувати плаці та провести маркетингову рекламу, яка зможе переконати людей в його безпеці.

Друга, це природне середовище, яке і так до війни страждало, а наразі потерпає ще більше.

Так, нам буде потрібен час, котрий буде потрібен і нашим нащадкам. Оскільки на даний момент важко казати про якість цифри, котрих це нема.

Що важливо й можливо вже зараз — підтримувати інтерес до країни. Й до цього можуть долучитися усі громадяни, які виїхали за кордон. Розповідати про країну, про свої улюблені місця, страви, події, культурні традиції й видатні історичні події. Діліться емоціями й зацікавлюйте. Нам усім є що розповісти, а особисті історії завжди цікавіші за будь-яку рекламну кампанію. Відбудова може стартувати не тільки з програми фінансування, але й з простої розмови, і, можливо, що після неї ваш співбесідник забажає відвідати Україну. А з цього й починається туризм.

ВИСНОВКИ

Можна зробити висновок за викладеним матеріалом, та чітко характеризувати Україну у здатності розвитку сталого туризму

Під час роботи був проведений огляд, аналіз літературних джерел, які стосуються теми кваліфікаційної роботи магістра; ознайомлення саме з тими, що присвячені сталому розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну.

Під час роботи були виконані наступні завдання:

- характеризувати основи сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму ;
- проаналізувати рішення Резолюції Генеральної Асамблеї ООН щодо сталого розвитку Туризму ;
- розглянути сучасні проблеми сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну ;
- проаналізувати сталий розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну ;
- дослідити сучасний стан та тенденції туристичних потоків до Одеської області ;
- дослідити досвід зарубіжний досвід щодо сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму ;
- сформулювати стратегію сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну.

Об'єкт дослідження: міжнародний сталий туризм в Україні.

Предмет дослідження: динаміка і розвиток міжнародного сталого розвитку туризму в Україні на сучасному етапі.

Оскільки загальноприйнятого визначення терміну «сталий розвиток туризму» немає, пропоную таке формулювання: «Сталий розвиток туризму – це довгостроковий розвиток індустрії туризму, заснований на раціональному використанні ресурсів і поступових змінах, що відбуваються, спрямований не

лише на досягнення кількісного зростання, а й на якісний розвиток, спрямований на врахування інтересів нинішнього та майбутніх поколінь»

Впровадження концепції сталого туризму дає можливість досягти балансу в реалізації соціальних, економічних і природоохоронних цілей в інтересах суспільства, туристів, підприємців, місцевого населення.

Досліджено, складна економічна та політична ситуація в країні, військові дії, анексія Криму, пандемія Covid-19 негативно вплинули на розвиток туризму.

Через війну надходження доходів від туризму до держбюджету за перші шість місяців 2022 року впали майже на 26% порівняно з тим же періодом 2021 року. До бюджету надійшло 244 мільйони гривень туристичного збору, коли кількість іноземців зросла на 26,3 відсотка до майже 4,271 мільйона.

Встановлено, до війни, була реалізована проекція, які гармонізовані з цілями сталого розвитку. Оскільки існують об'єкти, в тому числі і туристичні, які можуть нести шкідливі наслідки для природи. Оскільки туризм несе не тільки позитивний вплив, а може принести і шкоду для навколишнього середовища. Оскільки саме вона принесла великі проблеми. Замість вирішування існуючих вже проблем, буде потрібно вирішувати нові.

Заразі, чим довше затягнеться війна в Україні, тим більше страждатиме природа. Російська агресія не лише стала серйозною перешкодою для відновлення туристичної індустрії континенту після пандемії, а й спонукає туристів розглядати альтернативні напрямки інших країн.

Одна із самих великих проблем, буде складати вода, оскільки саме з акваторії Чорного моря випускаються більшість ракет, які летять у сторону України. Частина з них – збивається, або падає в море, не розірвавшись. Це наслідок, який будемо вирішувати десятиліттями.

Одещина – один із найпопулярніших напрямів внутрішнього туризму в Україні, особливо в літній сезон. Чверть усього туристичного збору по Україні припадає на цей регіон. Туризм є стратегічним носієм розвитку регіону і має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та зовнішнього туризму: географічне положення, сприятливий клімат, найбільший в Україні

морський порт, курортно-відпочинкові комплекси, транспортну, фінансову та соціально-культурну інфраструктуру.

І звичайно такому місту після воєнний час буде складно на початку , враховуючий той факт , що саму Одесу туристи обираються завдяки пляжу та морю. Перша складність , оскільки буде потрібно розмінувати плаці та провести маркетингову рекламу , яка зможе переконати людей в його безпеці .

Друга , це природне середовище , яке и так до війни страждало , а наразі потерпає це більше.

Дуже ймовірно, що ми будемо приділяти більше уваги ключовим цілям сталого розвитку . Оскільки ,абсолютно очевидно, що вони мають практичне значення, і що їх розгляд і розуміння сьогодні необхідні урядам і бізнесу, а також відповідальним представникам громади. Адже успіх у досягненні цих цілей залежить від спільної роботи, співпраці та спілкування.

Щоб відновити позиції України на післявоєнному міжнародному ринку туристичних послуг, країна повинна буде знайти нові способи реклами та продажу своїх продуктів і послуг. Реклами , яка дозволить переключити сприйняття нашої країни з місця бойових дій на безпечну локацію для подорожі. І потрібно розуміти, що все чого буде залежати від швидкості відновлення інфраструктури та загального рівня життя в країні це все вплине як на в'їзний, так і на виїзний туризм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму : теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія. К. : Київський національний торговельно-економічний університет, 2009. 463 с.
2. Вимірювання якості життя в Україні : аналітична доповідь / За ред. Е. М. Лібанової та ін. К. : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2013. 50 с.
3. Гончаренко Н. І., Склярєнко Я. Я. Теоретико-методологічні основи дослідження туристичної політики Європейського Союзу // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2017. Вип. 6. С. 161–167.
4. Ворошилова Г.О. Розвиток інвестиційних процесів у міжнародному туризмі. Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект. Донецьк: ДонНУ, 2010. 1050 с.
5. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 224 с
6. Герасименко В.Г. Концепція сталого розвитку туризму: етапи становлення і сучасний зміст // Туристична освіта в Україні: проблеми і перспективи. 2007. Вип.1. С.17-23.
7. Миронов Ю.Б., Тучковська І.І. Сталий розвиток туризму: сутність, завдання та принципи // Актуальні проблеми економіки і торгівлі в сучасних умовах євроінтеграції: матеріали щорічної наукової конференції професорсько-викладацького складу та аспірантів Львівського торговельно-економічного університету. Львів: ЛТЕУ, 2017. С.218-219.
8. Миронов Ю.Б. Сутність та чинники сталого розвитку туризму в регіоні // Вісник НЛТУУ. 2013. Вип.23.11. С.117-122.
9. Свірідова Н.Д. Концепція сталого розвитку туризму в сучасних умовах // Культура народів Причорномор'я. 2009. №176. С.166-168.

10. Смаль В.В., Смаль І.В. Туризм і сталий розвиток // Вісник ЛНУ. Серія: Географічна. 2005. Вип.32. С.163-173.
11. Смирнов І.Г. Логістика туризму: навч. посіб. К.: Знання, 2009. 444 с.
12. Олійник Я.Б., Шищенко П.Г., Любіцева О.О. та ін. Стратегія сталого розвитку туризму в Україні: географічний підхід // Географія в інформаційному суспільстві. 2008. Т.1. С.191-199.
13. Sustainable developmet. UNWTO: веб-сайт. URL: <https://www.unwto.org>
14. Олійник Я.Б., Шищенко П.Г., Любіцева О.О. та ін. Стратегія сталого розвитку туризму в Україні: географічний підхід // Географія в інформаційному суспільстві. 2008. Т.1. С.191-199.
15. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. Part 1. European Union : веб-сайт. URL: https://european-union.europa.eu/index_en
16. Agenda for a sustainable and competitive European tourism : Communication from the Commission of the European Communities (Brussels, 19.10.2007). EUR-Lex Access to European Union law : веб-сайт. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>
17. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року. Організація Об'єднаних Націй :веб-сайт. URL: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=R.
18. Указ президента України №722/2019. Офіційне інтернет-представництво президент України Володимир Зеленський : веб-сайт. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
19. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України. Верховна рада України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
20. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України . : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua>
21. Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку . Верховна рада України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

22. Спільна програма Організації Об'єднаних Націй з фінансування Цілей сталого розвитку. Організація об'єднаних націй Україна. : веб-сайт. URL: <https://jointsdgfund.org>

23. Casino Tourism Destinations and Development Centres. Bonus : веб-сайт. URL: <https://www.bonusinsider.com/>

24. World Tourism day 2017 addresses the power of sustainable tourism for development . UNWTO : веб-сайт. URL: <https://www.unwto.org/>

25. About. UNWTO: веб-сайт. URL: <http://insto.unwto.org/about/>

26. University of South Florida's Patel College of Global Sustainability, the newest member of the UNWTO international network of Sustainable tourism observatories. UNWTO: веб-сайт. URL: <https://www.unwto.org/>

27. Інформаційна довідка. Інформаційно-дослідницький центр Верховної Ради України: веб-сайт. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00XH89.pdf

28. Основні показники діяльності колективних засобів розміщування в Україні . Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

29. Події: ліс та ПЗФ, ґрунти, вода, відходи .ЕкоЗагроза . : веб-сайт. URL: <https://ecozagroza.gov.ua/>

30. Цілі сталого розвитку в Україні. Організація об'єднаних націй Україна: веб-сайт. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>

31. Реєстр об'єктів, які справляють шкідливий вплив. ЕкоСистема. : веб-сайт. URL: <https://eco.gov.ua/>

32. Парки і заповідники. Природно-заповідний фонд України. : веб-сайт. URL: <https://wownature.in.ua/parky-i-zapovidnyky/>

33. Туристична діяльність в Україні . Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

34. Відвідуваність національних природних парків України. Національна туристична організація України: веб-сайт. URL: <https://www.ntoukraine.org>

35. Центр Сталого Туризму Українських Карпат. Агенція регіонального розвитку Закарпатської області: веб-сайт. URL: <https://zakarpattia.agency/>

36. Потенціал Карпатського регіону: громади-переможці конкурсу ініціатив розвиватимуть туризм на Закарпатті. Державне агентство розвитку туризму : веб-сайт. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>

37. Стимулювання розвитку зеленого туризму в Україні: наявні інструменти. Інформаційно – дослідницький при Верховній Раді України: веб-сайт. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00XH89.pdf

38. Громади «Дністровського каньйону» об'єдналися у намірах розвивати туризм. Міністерство розвитку громад та територій України: веб-сайт. URL: <https://www.minregion.gov.ua/>

39. Проекти регіонального розвитку: Славутич – майбутній центр вело туризму. Міністерство розвитку громад та територій України: веб-сайт. URL: <https://www.minregion.gov.ua/>

40. Туристична діяльність в Україні. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

41. Жахливі наслідки війни для людей в дикої природи. Ivan Rusev. : веб-сайт. URL: <https://www.facebook.com>

42. Еколог парку "Тузлівські лимани" розповів, як війна знищує заповідник. Екополітика. : веб-сайт. URL: <https://ecopolitic.com.ua/ua/>

43. Пляжі України з "Блакитним прапором". О, Море.City. : веб-сайт. URL: <https://omore.city/>

44. Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення. Верховна рада України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2637-19#Text>

45. Хроніки війни України з росією. Громадська організація «Зелений лист» : веб-сайт. URL: <https://zeleniy-list.od.ua/hroniky-vijny/>

46. Висохли заповідні озера академіка Ювеналія Зайцева під час війни. Ivan Rusev : веб-сайт. URL: <https://www.facebook.com>

47. European Commission : Executive Agency for SMEs : COSME. European Commission : веб-сайт. URL: <https://ec.europa.eu/easme/en/cosme>.

48. Rządowa strategia rozwoju turystyki w latach 2001 – 2006 – dobre perspektywy dla promocji polskiej turystyki. Polska Organizacja Turystyczna: веб-сайт. URL: <https://www.pot.gov.pl/pl/o-pot/plany-i-sprawozdania-pot/strategia-2>

49. Фуртій В. Розвиток туризму у посткомуністичних країнах (Польща, Словаччина, Угорщина): досвід організації для України. Східноєвропейський історичний вісник. 2016. Вип. 1. С. 92-99.

50. UNWTO announces the winners and finalists of the UNWTO award . UNWTO: веб-сайт. URL: <https://www.unwto.org/>

51. Mieczkowski Z. Environmental Issues of Tourism and Recreation. Lanham, MD: University Press of America, 1995.

52. Шкарлет С. М. та ін. Теоретичні та прикладні аспекти сталого розвитку: функціональний, галузевий і регіональний вектори : монографія. Київ: КондорВидавництво. 2015. 316 с.

53. Кацемір Я. В. Соціальноекономічні чинники розвитку внутрішнього туризму в Україні. Збірник праць Причорноморських економічних студій. Випуск 52-2. 2020, С. 7-11.

54. Ukraine NOW Новий брендинг України. Banda : веб-сайт. URL: <https://banda.agency/ukrainenow/>

55. Стратегія розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки. Державні Сайти України :веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

56. Територіальні громади. Децентралізація. :веб-сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua/>

57. Цілі сталого розвитку Україна. Національна туристична організація України: веб-сайт. URL: https://www.ntoukraine.org/sustainabletourism_ua.html

58. Guest House on Lesnaya. Booking.com : веб-сайт. URL: <https://www.booking.com>

59. Караван Ю.В. Основи прикладної екології: навч. посіб. / Ю.В. Караван, Б.А. Мельничук, Т.Ю. Осадчук, Ю.С. Токар. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 264 с.

60. Підхід до забезпечення сталого розвитку підприємств туристичної індустрії України . Економіка підприємства: веб-сайт. URL: <http://lib.kart.edu.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Принципи сталого туризму від Туристичної Ради та WWF

1.	Стале використання ресурсів: природних, соціальних та культурних.
2.	Скорочення переспоживання та шкідливих викидів: попереджає необхідність витрати великих коштів на усунення шкоди, нанесеної довкіллю та підвищує якість туризму.
3.	Збереження розмаїття: розвиток природного, соціального та культурного розмаїття важливий для сталого туризму, оскільки створює базу для туризму взагалі.
4.	Урахування туризму в плануванні: туризм, інтегрований у національне та місцеве планування та оцінений з точки зору впливу на екологію, підвищує власні шанси на виживання.
5.	Підтримка місцевої економіки: туристична діяльність, що підтримує місцеву економіку та зважає на екологію, не завдасть шкоди оточенню.
6.	Залучення місцевих громад: повне залучення місцевих громад в туристичний сектор не тільки позитивно впливає на економіку та довкілля, а й покращує якість туристичних послуг.
7.	Консультавання зацікавлених сторін та громади: необхідне для попередження та розв'язання потенційно можливих конфліктів інтересів.
8.	Підготовка персоналу: залучення місцевого персоналу на всіх етапах туристичної діяльності покращує якість туристичного продукту.
9.	Маркетинг туризму: проведений маркетинг, що надає повну інформацію про туристичну сферу, підвищує повагу до природного, соціального та культурного середовищ приймаючих місцевостей та рівень задоволення клієнтів.
10.	Проведення досліджень: постійні дослідження, моніторинг галузі важливі для вирішення проблем та покращення ситуації в приймаючих місцевостях.

Уподобання американських туристів

Види екотурів	%
Відвідування парків	55,8
Піші походи	55,0
Відвідування особливо охоронюваних територій	47,8
Спостереження за дикими тваринами (не рахуючи бердвотчерів)	45,8
Походи по природних стежках (екостежках)	37,1
Еколого-просвітницькі тури	20,3
Бердвотчинг	19,5
Велосипедні тури	18,7
Риболовля на прісних водоймах	17,9
Дайвінг	14,7
Відвідування водно-болотних угідь	12,0
Походи в гори, скелелазання	11,6
Подорожі на каное і каяках	11,6
Життя на ранчо	4,0
Плавання	3,6
Човнові походи	3,6
"Берегові" тури	3,2
Океанічні тури	2,8
Життя у кемпінгах	2,0
Відвідування природних пам'яток	1,2

Об'єкти сільського туризму з натяками на екологічність

№	Назва об'єкту	Види діяльності, заходи, атракції
Івано-Франківська область		
1.	"Садиба «Там де гори...»"	Походи у гори, (Довбуша комори, Писаний камінь), збір грибів та ягід, спуск по річці Черемош.
2.	"Лісова хата"	Горна річка, гори, ліс, гриби, ягоди, овочі з грядок, Говерла, озеро Лебедин. Світанки у горах, цілюща вода з джерел.
3.	"У Наталії"	Садиба розміщена в унікальній Татарівській ущелині, на березі річки Прут, з чудовими лісними ландшафтами, угіддями для полювання та чистим гірським повітрям і м'яким кліматом. У літній сезон – прогулянки на конях, сходження на найвищі вершини Українських Карпат, збирання грибів. У зимовий період – катання на лижах, прогулянки на конях.
Чернівецька область		
4.	Садиба "Бульбона"	Тиша, катання на конях, фітотерапія та спання на вуликах.
5.	«Гірська казка»	Край чистого повітря та швидкоплинних річок.
Закарпатська область		
6.	"Зелена світлиця"	Родовий маєток «Зелена світлиця» – це п'ять будинків-зрубів і хата-мазанка, оформлена в українському народному стилі, біля пасіки – зруб-сіновал. Хуторок знаходиться серед лісу, полів, луків, є глиняна купальня, річка Іченька (приток Удая), поруч – Ічнянський національний природний парк. Екскурсії: Ічнянський національний природний парк (екологічна стежка, червонокнижні рослини і тварини); Тростянецький дендрологічний парк.
7.	«Не межа ...»	Походи у гори, спелеотури, велотури, скалолазні маршрути, пеші прогулянки, збирання чорники і грибів. Взимку – катання на лижах. Поблизу – Карпатський біосферний заповідник, мінеральні термальні ванни.
8.	«Дім біля озера»	Чудове місце у горах, озеро, риболовля, ліс, сад, недалеко – «Долина нарцисів», оленяча та страусина ферми. Екскурсії: «Синевирське озеро», водоспад «Шипот», сплав на плотах по р.Тиса.
9.	«Олеся»	Подорожі та екскурсії по незайманим закуткам Карпат: полонинам, пляям. На території району знаходиться безліч

		рельєсно-ландшафтних пам'яток природи: Синевирське озеро, водоспад Шипот, музей лісу і сплаву. Тут розташовані найбільші полонини Карпат: Боржава, Пишконя, Кам'янка, Красна, Кук.
Херсонська область		
10.	«Славутич»	База зеленого екотуризму «Славутич» в екологічно чистих дерев'яних будинках на березі Каховського водосховища. У 60-ти км – біосферний заповідник «Асканія Нова».
11.	«Чумацька криниця»	База розташована у лісі серед кримської сосни. Екскурсії до Олешківської пустелі та урочища «Буркути», організація кейтерінгів на природі; екскурсії до заповідника «Буркути».
12.	"Квітуча вишиванка"	Садиба у водному лабіринті дає змогу спілкування з незайманою природою Дніпровських заплав, катання на байдарках, споживання екологічно чистих овочів та фруктів. Фотополювання, рибальство, споглядання за птахами.
13.	«Рибальський стан»	Садиба – учасник екологічної сертифікації «Зелена Садиба». Крім рибалки існує —birdwatching— спостереження за птахами у дикій природі, а саме в Дніпровських плавнях, де можна побачити велику кількість птахів в усі пори року (чапля біла, сіра, чорна; різновиди качок, безліч перелітних птахів і інших видів).
Миколаївська область		
14.	Гостьовий дім "Пеликан"	На Кінбурнській косі у Національному природному парку «Белобереж'є Святослава». Це куточок незайманої природи – степ, озера, хвойні ліси з косулями, зайцями, кабанями, вовками, лисами. В акваторії багато мідій. Півострів є місцем гніздування 240 видів перелітних птахів, в тому числі: пеліканів, лебедів, сірих чапель, гусей, фазанів; нараховується майже 400 прісних і солених озер – місць гніздування білої чаплі, лелек. В озера на нерест заходить до 40 видів риб. У степу росте більше 300 видів лікарських рослин. Грибний сезон – з травня по жовтень. Можна збирати білі гриби, масляки, трюфелі, лисички, підберезовики, зеленушки
15.	"Вітавка"	На Чорноморській косі між Чорним морем та Березанським і Бейкушським лиманами. Прогулянки на дикі пляжі Кінбурнської і Тендровської кос.
Одеська область		
16.	Міні-готель Куба -Далеко	Екскурсії до м. Вилкове, на "0" км, дельту Дунаю, страусине ранчо. Фотополювання і риболовля: дельта Дунаю, Стенцівські плавні, морське узбережжя, озеро

		Сасик.
17.	Кемпінг "Еко-Дача"	На Будацькій косі. Особливості – піщаний пляж і особлива роза вітрів.
18	Усадьба «Сафьяни»	На березі р.Турунчук (притока Дністра). Дика природа з заплавленими озерами, плавневим лісом, багатую флорою и фауною.
19	Бессарабське подвір'я	У декількох кілометрах від берега Дунаю, поруч з озерами, неподалік від Ізмаїла. Тут створено жаб'ячу ферму. "Поголів'я" ферми складає близько 3 тисяч особин. Окрім, бессарабської кухні та страв з жаб'ячого м'яса, туристам пропонують відвідати дунайські плавні, місця гніздування птахів і колонії ховрахів.
20	База відпочинку "Садина на Кодимі"	Активний відпочинок: велопробіг; катер; катамаран; водні лижі; купання у річці; рибалка. Екскурсія: «Дика природа» – спостереження за дикою природою краю (флора та фауна місцевості). Екскурсія проводиться на катері та в пішому порядку.

Додаток Г

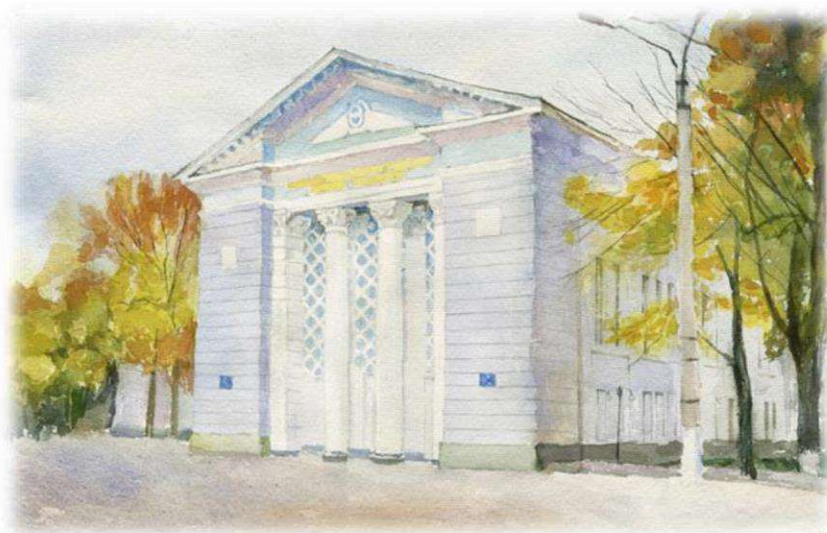
Кількість туристів, обслужених туроператорами та турагентами, за видами
туризму

Роки	Кількість туристів, обслужених туроператорами та турагентами, усього	У тому числі:		
		в'їзні (іноземні) туристи	виїзні туристи	внутрішні туристи
2000	242423	77332	25291	139800
2001	266676	71490	20646	174540
2002	284026	81413	17445	185168
2003	383576	122860	19019	241697
2004	110638	58745	27461	24432
2005	117669	53514	29717	34438
2006	127345	56801	36181	34363
2007	133038	52228	44765	36045
2008	127598	44119	49734	33745
2009	87436	29183	30696	27557
2010	103526	34910	37628	30988
2011	76066	17136	32321	26609
2012	65129	9807	36726	18596
2013	61589	7047	44136	10406
2014	43382	2975	34811	5596
2015	45809	1126	33744	10939
2016	59077	2097	35749	21231
2017	72302	2103	44758	25441
2018	81381	2004	55296	24081
2019	99764	821	77197	21746
2020	28182	145	25201	2836

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
XV Всеукраїнської науково-практичної
конференції молодих учених і студентів
з міжнародною участю
до 120-річчя Одеського національного
технологічного університету**

**«Проблеми формування
здорового способу життя у молоді»**

6 жовтня – 8 жовтня 2022 року

м. Одеса

УДК 663 / 664

Головний редактор,

канд. техн. наук, доцент

О.М. Кананихіна

Заступник головного редактора,

канд. техн. наук, доцент

Т.М. Турпунова

Редакційна колегія,

доктори техн. наук, професори:

О.Г. Бурдо, Я.Г. Верхівкер ,

О.О. Коваленко, Л.М. Тележенко,

О.С. Тітлов, Н.А. Ткаченко,

О.Б. Ткаченко

доктори екон. наук, професори

Л.В. Іванченкова, Н.А. Добрянська

доктор техн. наук, доцент

А.В. Макаринська

канд. істор. наук, доцент

А.О. Соловей

канд. біол. наук, доцент

О.Л. Гаркович

канд. фіз-мат. наук, доцент

Ю.К. Корнієнко

канд. техн. наук, доценти

Л.В. Агунова, О.В. Макарова,

Т.П. Сергєєва, О.О. Фесенко

Технічний редактор,

канд. техн. наук, доцент

Т.М. Турпунова

Одеський національний технологічний університет

Збірник матеріалів XV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів з міжнародною участю «Проблеми формування здорового способу життя у молоді» / Міністерство освіти і науки України. Одеса: ОНТУ, 2022. С. 326.

Збірник опубліковано за рішенням Вченої Ради

від 9 листопада 2022 р., протокол №5

За достовірність інформації відповідає автор публікації

СТАЛИЙ ТУРИЗМ ЯК ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

Туманова В.Л., студентка VI курсу факультету ТВтаТБ

Одеський національний технологічний університет

м. Одеса

Екосистеми — це взаємопов'язані мережі живих і неживих компонентів. По суті, вони утворюють природне середовище нашої планети. Люди пошкодили багато екосистем, але є багато заповідних територій, якими ми можемо насолоджуватися та вчитися.

Сталий туризм – це підхід до туризму, який зберігає довкілля та пропагує здоровий спосіб життя. По суті, це приносить користь як навколишньому середовищу, так і людям через взаємодію з ним. Існує кілька визначень сталого туризму, але, по суті, він передбачає вибір етичних практик під час подорожі. Крім того, це сприяє взаємодії з природою на місцевому рівні. По суті, це спосіб вчитися та насолоджуватися нашим природним середовищем.

Кожне покоління має брати за принцип охорону природних ресурсів для майбутніх поколінь. Сучасне суспільство має недостатню екологічну свідомість та рівень екологічної культури. Це пов'язано з недостатнім і неефективним розумінням екологічних наслідків діяльності людини для навколишнього середовища та стану здоров'я. Результат – недбале ставлення до свого здоров'я та навколишнього середовища в цілому.

Небагато видів бізнесу в Україні так зацікавлені в захисті всіх компонентів навколишнього середовища, як туризм. Тому, що туризм зменшує можливість свого розвитку, знищуючи навколишнє середовище, що явно суперечить його призначенню. Водночас розвиток туризму в основному залежить від якості навколишнього середовища та його різноманітності. В сучасних умовах дуже важливо забезпечити максимальний захист біосфери в збалансованому стані та ефективне споживання природних матеріалів.

Міський та сталий туризм зосереджується на збереженні навколишнього середовища та здоров'я людей. Це сприяє позитивній взаємодії між відвідувачами та місцевим населенням. Він наголошує на зусиллях зі

збереження на місцях, таких як спостереження за дикою природою, екологічна освіта та закупівля натуральних продуктів. Він також заохочує відповідальний вибір подорожей, наприклад вибір органічних продуктів харчування та продуктів під час подорожі. Сталий туризм можна розглядати як спосіб просування більш здорового способу життя як для людей, так і для навколишнього середовища.

Концепція сталого розвитку припускає біогеоценотичний варіант забезпечення життєво важливих потреб суспільства. Екологічна безпека планети має стати ключовою проблемою людства. В сучасних умовах дуже важливо забезпечити максимальний захист біосфери в збалансованому стані та ефективне споживання природних матеріалів. Ресурс не перевищує межі його можливого відновлення, а при мінімальному використанні навіть невідновлювані природні ресурси повністю вилучаються з господарського кругообігу.

На початку 2000-х років туризм був визнаний швидким і динамічним видом економічної діяльності, що зростає швидше, ніж видобуток нафти та дохід від виробництва автомобілів. Промисловість забезпечує десятку частину світового валового продукту. Дивовижний успіх туризму полягає в його позитивному впливі на здоров'я дітей і підлітків, заснованому на задоволенні постійних людських потреб і прагненні зрозуміти навколишній світ.

По суті, сталий туризм приносить користь як людям, так і навколишньому середовищу, сприяючи взаємодії між людьми та природою. Це заохочує нас робити етичний вибір під час дослідження нових областей або вивчення природи від самої природи. Крім того, екотуризм сприяє збереженню через взаємодію з природними середовищами існування, демонструючи екосистеми в незайманих умовах.

Таким чином, можемо вчитися на цих незайманих екосистемах і зберігати їх для майбутніх поколінь, щоб використовувати та інтерпретувати по-новому.

Науковий – доктор економічних наук,
професор Добрянська Н.А.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Кафедра туристичного бізнесу та рекреації****Спеціальність 242 «Туризм»****Освітня програма Міжнародний туризм****Презентація до****кваліфікаційної роботи магістра****на тему Сталий розвиток міжнародного в'їзного туризму в Україну**

Кількість аркушів 17

Здобувач: _____ Вікторія ТУМАНОВА
(підпис)

Керівник _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА
(підпис)

Одеса 2022

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний
університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

Презентація до кваліфікаційної роботи магістра

Сталий розвиток міжнародного в'їзного туризму в Україні

Здобувачка: Вікторія ГУМАНОВА
Керівник : Наталя ДОБРЯНСЬКА

Актуальність теми: в останні шість десятиліть туризм переживав процеси розширення і перетворюючись в один з найбільш швидкозростаючих секторів економіки в світі, що являє собою проблему з точки зору нерационального використання ресурсів, деградації природної та культурної спадщини, а також негативних соціальних наслідків. Це обумовлює необхідність зміни моделі і схеми організації розвитку сфери туризму в бік раціонального та відповідального використання рекреаційно-туристичних ресурсів з дотриманням принципів сталого розвитку.

Мета дослідження: дослідити сучасний стан сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну та впровадження зарубіжного досвіду для покращення туристичного потоку.

Завдання дослідження:

- характеризувати основи сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму ;
- проаналізувати рішення Резолюції Генеральної Асамблеї ООН щодо сталого розвитку Туризму ;
- розглянути сучасні проблеми сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україні ;
- проаналізувати сталий розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україні ;
- дослідити сучасний стан та тенденції туристичних потоків до Одеської Області;
- дослідити досвід зарубіжний досвід щодо сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму ;
- сформувати стратегію сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україні.

Сталий туризм - це такий вид туризму, при якому забезпечується оптимальне використання ресурсів навколишнього середовища, підтримуються соціально-культурні особливості туристичних дестинацій та спільнот, які там проживають, забезпечується життєздатність довгострокових економічних процесів з огляду на їхню вигоду для всіх зацікавлених кіл. Сталий розвиток в туризмі передбачає позитивний загальний баланс екологічних, соціально-культурних та економічних ефектів від туризму, а також позитивний вплив відвідувачів один на одного.

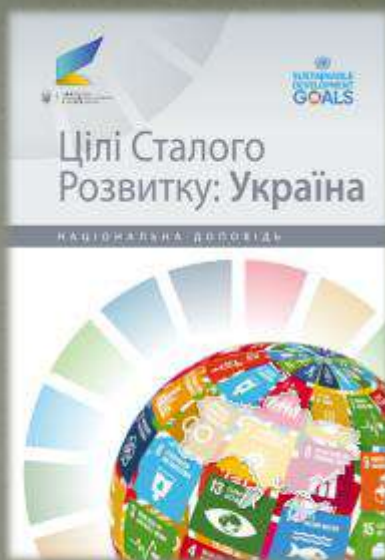
На сьогодні одним із ключових документів щодо сталого розвитку є Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в галузі сталого розвитку на період до 2030 року» (від 25.09.2015 р.), у якій виділено 17 цілей та 169 завдань з приводу сталого розвитку. До їх переліку входить і туризм (представлений у трьох цілях) - «спрямованих на ліквідацію бідності, збереження ресурсів планети і забезпечення добробуту для всіх».

ГЛОБАЛЬНІ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У 2019 році Президент України своїм указом підтримав досягнення Цілей сталого розвитку та результатів їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладених у Національній доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна". З метою забезпечення національних інтересів України щодо сталого розвитку економіки, громадянського суспільства і держави для досягнення зростання рівня та якості життя населення, додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина.

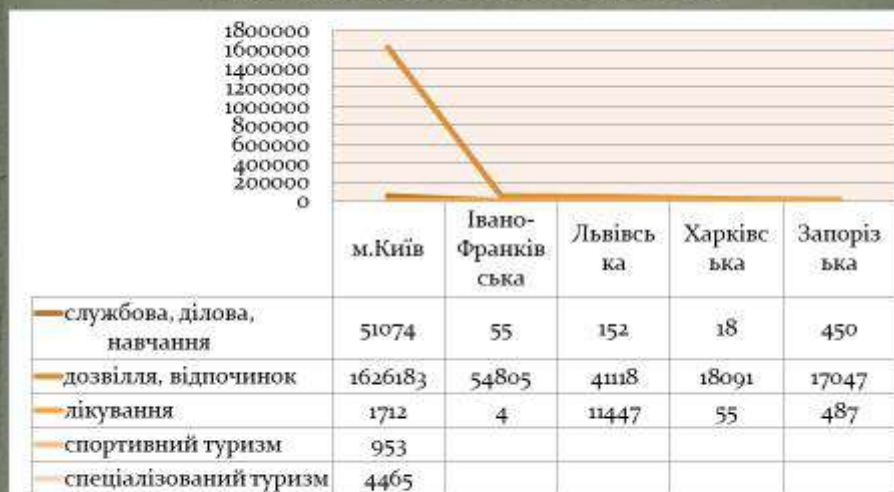
Через війну надходження до держбюджету від тургалузі за перші шість місяців 2022 року скоротилися майже на 26% в порівнянні з аналогічним періодом 2021 року. Коли кількість іноземців зросла на 26,3% та склала майже 4,271 млн осіб, та до бюджету надійшло 244 млн грн туристичного збору.

Загальна кількість колективних засобів розміщування скоротилася на 15,22%.

Кількість інших засобів розміщування, до яких входять засоби на період відпустки та іншого тимчасового проживання, кемпінги та стоянки для житлових автофургонів і причепів, інші засоби розміщування скоротилися на 25,3%.

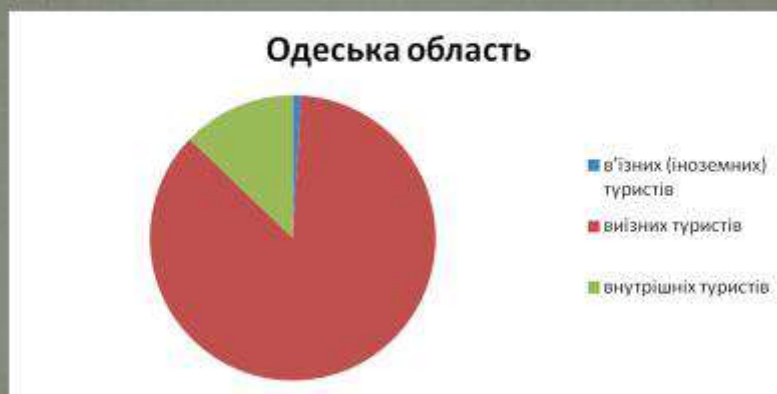

За даними Державної служби статистики України у 2020 році кількість обслугованих туристів складає 1957410 осіб.

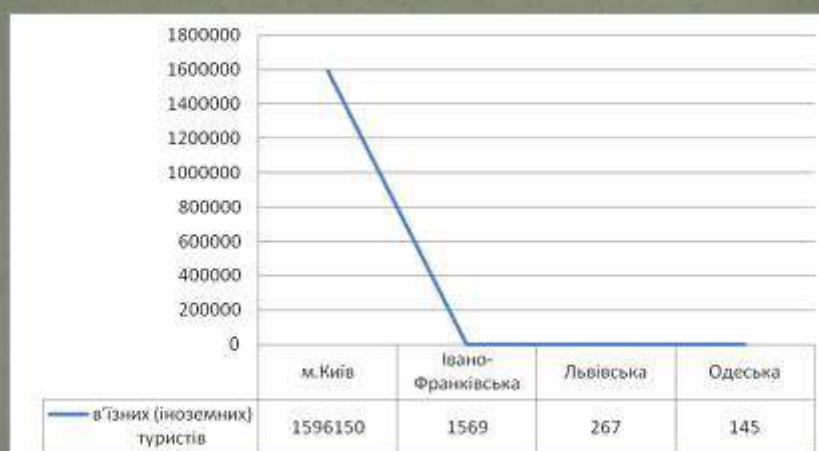
Кількість туристів у 2020 році в топ 5 регіонів

В Одеській області переважає виїзний туризм, він складає за 2020 рік 12886 осіб, та 145 іноземних осіб відвідали область. Внутрішній туризм склав 1917 осіб. Можна зробити висновок, що Одеська область зацікавлена цікавою для туристів в тому числі і для іноземних, хоча і маленький відсоток.

Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, у 2020 році

У 2020 році найбільше іноземних туристів було в столиці України, м. Київ, та Івано-Франківська область.

Порівняльний графік в'їзних (іноземних) туристів за 2020 рік

Впровадження зарубіжного досвіду щодо сталого розвитку міжнародного в'їзного туризму в Україну

- Країни Європейського Союзу проводять політику, спрямовану на зрівняння ПДВ на туристичну і готельну діяльність, ставки якого коливаються від 6 до 25%. У Німеччині та Люксембурзі встановлений усереднений ПДВ в розмірі 15%, в Данії та Швеції найбільша ставка ПДВ – 25%. Сума збору залежить від сезону, при цьому пацієнти лікувальних закладів, а також діти до 6 років, школярі та студенти звільняються від сплати збору.
- Польща сформувала мережу регіональних відділень, а також представництв за кордоном, розміщених у країнах, які є найбільш перспективними з погляду генерування в'їзних туристичних потоків.
- Важливою складовою є вручення нагород ЮНВТО окремим особистостям та проектам за новаторські досягнення, неоціненний внесок у розвиток і популяризацію сталого туризму відповідно до Глобального етичного кодексу туризму для досягнення Цілей в галузі сталого розвитку

У Венеції з весни 1987 року обмежується число туристів до 50 000 та кількість туристичних автобусів до 200 в день. У деяких країнах поряд із обмеженням кількості відвідувачів впроваджується висока плата за перебування на території природоохоронних об'єктів та країни загалом. Так, уряд Бутану змушує іноземних візитерів, щорічна кількість яких законодавчо обмежується 5 тис., тратити мінімум \$ 200 за день, певний відсоток яких іде на природоохоронні заходи.

Куяльницький лиман

Тузловські лимани

В Україні існує «Ukraine now» - наймасштабніша міжнародна маркетингова кампанія українського уряду, яка з'явилася в 2018 році.

У зв'язку з тим, що люди, які не бували в Україні жодного разу, бачать українців закритими, агресивними та не толерантними. Цей образ сформовано здебільше з того, що вони бачать і чувають у новинах. Три найпопулярніші асоціації з Україною – це «корупція», «революція» та «бойові дії».

Логотип бренду «Ukraine now»

Гостьовий будинок "На Лесній"

В ньому докладають значних зусиль, щоб перебування було якомога безпечнішим для довкілля. Щоб зробити подорожі безпечними для довкілля з урахуванням принципів сталого розвитку, це помешкання вжило таких заходів:

Вода:

- Водозберігальні туалети;
- Можливість відмовитися від щоденного прибирання номера;
- Можливість використовувати рушники повторно.

Природа:

- У помешканні є зелені насадження, як-от сади на території або на даху;
- Більшість харчових продуктів – органічні;
- Велопарковка.

Підхід до забезпечення сталого розвитку підприємств туристичної індустрії України

- На першому етапі слід провести дослідження ринку туристичних послуг в Україні, проаналізувати його динаміку та структуру і визначити конструктивні та деструктивні фактори, які впливають на рівень розвитку туристичної індустрії в Україні.
- Другий етап пов'язаний із аналізом сучасного стану та проблем розвитку підприємств туристичної індустрії України.
- Третій етап – вивчення світового досвіду розвитку суб'єктів туристичної галузі та ідентифікація сталого зростання туристичної індустрії України, що передбачає дослідження світової практики розвитку підприємств цієї сфери, визначення можливостей її використання у вітчизняних реаліях і на цій основі виявлення ключових визначень сталого розвитку підприємств туристичної індустрії України.
- На четвертому етапі відбувається формування альтернатив сталого розвитку підприємств туристичної індустрії в Україні та інноваційного інструментарію їх реалізації
- Заключний п'ятий етап – це моніторинг ефективності реалізації обраного сценарію забезпечення сталого розвитку туристичної індустрії в Україні і внесення відповідних коректив до його змісту.

Висновок:

Сталий розвиток туризму – це довгостроковий розвиток індустрії туризму, заснований на раціональному використанні ресурсів і поступових змінах, що відбуваються, спрямований не лише на досягнення кількісного зростання, а й на якісний розвиток, спрямований на врахування інтересів нинішнього та майбутніх поколінь.

Впровадження концепції сталого туризму дає можливість досягти балансу в реалізації соціальних, економічних і природоохоронних цілей в інтересах суспільства, туристів, підприємців, місцевого населення.

Заразі, чим довше затягнеться війна в Україні, тим більше страждатиме природа. Російська агресія не лише стала серйозною перешкодою для відновлення туристичної індустрії континенту після пандемії, а й спонукає туристів розглядати альтернативні напрямки інших країн.

Перевірка тексту на плагіат

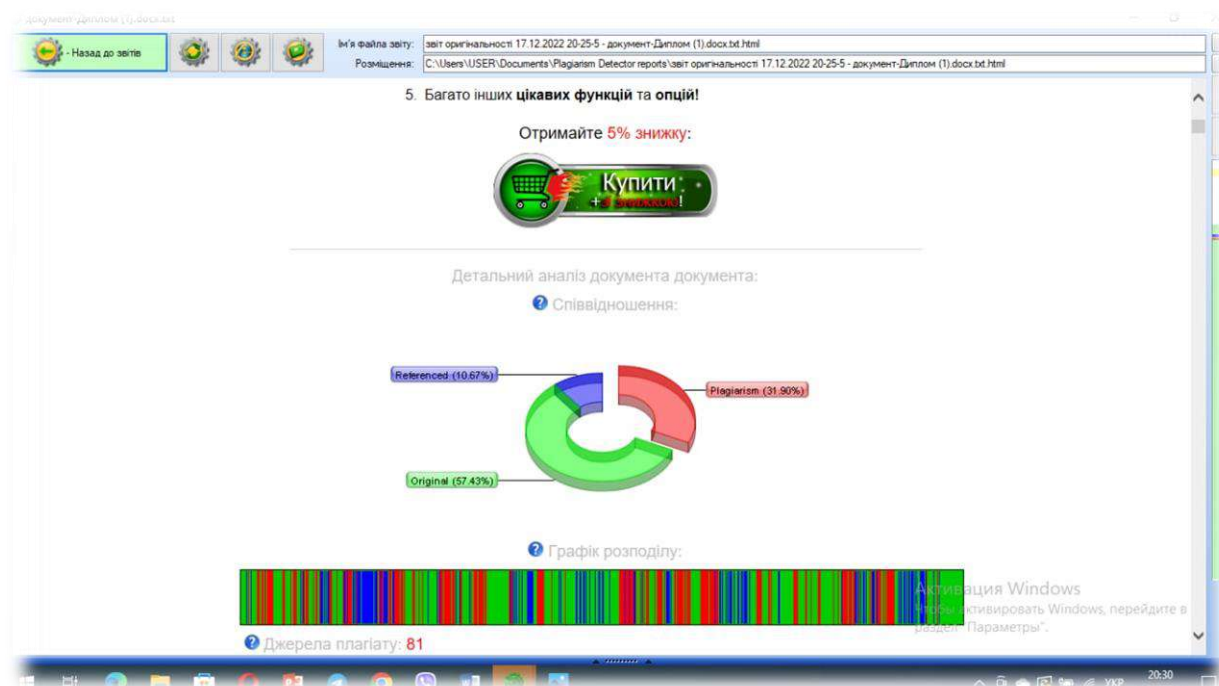
Кваліфікаційна робота магістра.

Тема: Сталий розвиток міжнародного в'їзного туризму в Україну

Засіб перевірки : Plagiarism Detector

Унікальність по фразам > 30 %

Унікальність по словам > 30 %

Керівник: _____ доктор економ. наук Наталя ДОБРЯНСЬКА
(підпис)

Здобувач: _____ Туманова Вікторія Леонідівна
(підпис)